

ICOM Srbija

MUZEJI I SPORNE ISTORIJE
Govoriti o neizrecivom u muzejima

BESPLATNA OPTIKA DO VAŠE FIRME

Budite i Vi deo najveće i najbolje optičke mreže

- ✓ Internet paketi brzina od 10 Mb/s do 10.000 Mb/s (simetrične i asimetrične brzine)
- ✓ Besplatno uvodimo optiku na teritoriji cele Srbije

Za pitanja i informacije posetite www.mts.rs/msp/optika
ili nas kontaktirajte na e-mail: optikabiznis@telekom.rs

Vaš **mts**

Godina promena

Iako može da zvuči kao izlizana fraza, godina za nama – 2016. je zaista bila godina velikih promena kada je reč o ICOM-u. Početkom jula 2016, na Generalnoj skupštini u Milanu izabrano je novo rukovodstvo upravnog tela ove ugledne međunarodne organizacije. Na čelu ICOM-a se našla Suaj Aksoj, iskusan muzeolog, profesor muzeologije i heritologije na Mimar Sinan Fakultetu lepih umetnosti u Istanbulu, žena zanimljivog obrazovnog profila, koji predstavlja sintezu ekonomije, političkih nauka i muzeologije, i velikog profesionalnog iskustva u Savetodavnom komitetu ICOM-a i upravnom odboru CAMOC-a, međunarodnog komiteta u čijem fokusu su gradovi, njihovi muzeji i kolekcije. Sa novom predsednicom je osnažena ideja muzeja u službi javnosti, redefinisana uloga ICOM-a na svetskoj kulturoj i političkoj sceni. Uz pomenute novine u Milanu 2016. dobio je i novi vizuelni identitet i novi Statut.

Talas promena je zahvatio i Nacionalni komitet ICOM Srbija u 2016. Održane su dve redovne i jedna vanredna skupština, doneta je odluka o promeni Pravilnika o dodeli nagrada, pokrenut proces izmena i dopuna Statuta, izabrani su novi članovi Izvršnog odbora i komisija. Osmišljen je novi koncept i dizajn časopisa. Bilo je puno oscilacija, budući da je Nacionalni komitet 2016. godine poslovaao bez subvencija, međutim, a možda baš zato u proteklih godinu i po dana, i pored objektivnih teškoća, beležimo važne rezultate. U maju prošle godine realizovana je prva etapa saradnja sa kolegama iz ICOM Rusija posetom najvećem muzejskom festivalu u Ruskoj Federaciji – *InterMuzeumu*, na kojem je Nacionalni komitet predstavio deo svojih aktivnosti i najveću muzejsku manifestaciju u Srbiji – *Muzeji Srbije, deset dana od 10 do 10*. Na Generalnu konferenciju smo otišli u malobrojnijem sastavu nego što je to planirano, ali smo aktivno učestvovali u radu Generalne skupštine, a naši članovi su birani u uticajne međunarodne odbore ICOM-a. Naposljetku, s velikim uspehom je krajem godine u Kolarčevoj zadužbini u Beogradu realizovan seminar o edukaciji i radu s publikom. Bez sredstava, ali uz ogroman entuzijazam i sa izuzetnim rezultatima.

Kriza je na taj način postala akcelerator u procesu pozitivnih zbivanja, pa smo u 2017. ušli spremni da se trend kvalitetnih promena nastavi. Još čvršće smo se povezali sa Muzejskim društvom Srbije i ove godine, a na radost muzealaca Srbije, proslavili zajedno Međunarodni dan muzeja 18. maja u Muzeju Vojvodine u Novom Sadu. Zajedno smo tog dana podelili nagrade kolegama koje su se istakle u proteklom periodu, a pod okrilje dve strukovne organizacije doveli i tek osnovano priznanje *Muzeji za 10*, koje se od prošle godine dodeljuje najuspešnijim učesnicima manifestacije koju zajednički podržavamo.

Sa Regionalnom alijansom ICOM SEE uspostavljeni su još prisniji odnosi i dogovoreni novi vidovi saradnje, a ovog maja smo zajedničkim snagama u Istorijskom muzeju Srbije u Beogradu organizovali okrugli sto na ovogodišnju ICOM-ovu temu *Muzeji i sporne istorije: Govoriti o neizrecivom u muzeju*.

Promene, i one dobre, a pogotovu one loše, kao i čitav niz turbulencija izazvanih nametnutom racionalizacijom, otpuštanjem pojedinih kolega, te drugom vrstom kriza i potresa, koji nisu mimoišli ni velike, respektabilne muzejske kuće u zemlji, uticale su da se još tešnje povežemo, da uložimo napor u zauzimanje zajedničkih stavova i pokretanje zajedničkih akcija. Svjesni smo da još mnogo toga treba menjati, ali važno je da smo počeli.

Slavko Spasić

Iz sadržaja

5

ICOM Srbije u 2016

Skupštine, odluke, nagrade

10

Tema

Muzeji i sporne istorije

12

Intervju

Dr Dušica Bojić

14

Manifestacije

Muzeji Srbije

22

U fokusu

Muzej Vrbas

24

Studija slučaja

Kuća Simića u Kruševcu

26

Seminari

Edukacija i rad sa publikom

28

Usavršavanje

Muzejske studije u Pekingu

Od novog identiteta do novog statuta

Preko 3.000 članova Međunarodnog saveta muzeja aktivno je učestvovalo na 24. Generalnoj konferenciji u Milanu u periodu od 3–9. jula 2016. godine. Među njima i predstavnici NK ICOM Srbija

Slavko Spasić predstavlja manifestaciju Muzeji Srbije

Suaj Aksoj

Od jula prošle godine ICOM ima novu predsednicu – profesor dr Suaj Askøj, muzeološkinju iz Turske koja je sve do izbora na ovu visoku funkciju bila jedan od vodećih autoriteta u Savetodavnom odboru Međunarodnog saveta muzeja. Sa novom predsednicom stigla je i nova strategija za naredne tri godine čiji je fokus pre svega na poboljšanju javnosti rada muzeja i njihove komunikacije s lokalnom zajednicom. Tom prilikom promovisan je novi vizuelni identitet, a na Generalnoj konferenciji je usvojen i novi Statut, što je svojevrsna sugestija i nacionalnim, ali i međunarodnim komitetima i regionalnim alijansama da unesu novine u sopstvene Statute i druge pravilnike o radu.

Delegacija ICOM Srbija otišla je na Gene-

ralnu konferenciju u Milanu neuporedivo skromnije i u redukovanom sastavu u odnosu na predlog koji je skupština Nacionalnog komiteta usvojila u decembru 2015, u okviru Plana rada za 2016, budući da nismo dobili konkursno tražene subvencije. Tako su u Milano otputovale samo kolege kojima je odobren grant Generalnog sekretarijata ICOM-a: Slavko Spasić, predsednik NK ICOM Srbija, Željko Anđelković iz Narodnog muzeja Niš i Natalija Čosić iz Centralnog instituta za konzervaciju.

U sopstvenoj organizaciji u Milanu su nastupale kolegice Katarina Babić iz Spomen parka Kragujevačkog oktobra, koja je imala zapaženo izlaganje u okviru zasedanja ICOMOM-a, i Gordana Milanovač, predstavnik Fondacije Eko-etno muzej Golubinci, koja je učestvovala na Forumu

o ekomuzejima i muzejima zajednica.

Slavko Spasić je na zasedanju nacionalnih komiteta, održanom 3. jula, predstavio manifestaciju *Muzeji Srbije, deset dana od 10 do 10*, koja je pripremljena u saradnji sa dr Biljanom Đorđević, koordinatorom ove najveće muzejske manifestacije u zemlji u periodu 2015–2016.

U upravne odbore međunarodnih komiteta su birana dva člana NK ICOM Srbija. Sonja Zimonić, direktorka Muzeja nauke i tehnike, izabrana je u odbor CIMUSET-a (Međunarodni odbor muzeja nauke i tehnike), dok je Tamara Ognjević, direktorka Artis centra i potpredsednica ICOM Srbije, iako odsutna, izabrana u upravni odbor ICOM MPR (Međunarodni odbor za muzejski marketing i PR). ■

Kriza kao izazov

Iza nas je ostala godina velikih turbulencija i promena. Održane su dve redovne i jedna vanredna skupština, donet novi Pravilnik o dodeli nagrada, pokrenut proces izrade novog Statuta

Tekst i fotografije: ICOM Srbija

Izvršni odbor predsedava vanrednom reizbornom skupštinom u oktobru 2016.

Protekla godina će biti ubeležena u anale Nacionalnog komiteta kao jedna od najdinamičnijih. Prvi put smo primenili metod modernog tim bildinga sazivajući zajedničke sastanke Izvršnog i Nadzornog odbora, odnosno svih komisija i odbora, 11. i 12. januara, sa ciljem da zajednički promišljamo strategije i projekte u budućnosti.

Održane su čak tri skupštine u 2016. godini. Prva, redovna, 27. maja u Konaku kneginje Ljubice u Beogradu, na kojoj su usvojeni izveštaji za 2015, dok je predlog novog Statuta i Pravilnika o radu skupštine vraćen na dodatna razmatranja i doradu. Na majskoj skupštini su tradicionalno dodeljene ICOM-ove godišnje nagrade, ali smo imali priliku da se još jednom uverimo u sve nedostatke tada aktuelnog Pravilnika o nagradama, koji je osujetio dodelu nagrade za životno delo uglednom kulturnom posleniku, iskusnom kustosu, autoru brojnih izložbi i publikacija, Borki Božović, samo zato što nije zaposlena u muzeju. Shvatili smo tada koliko veliki paradoks predstavlja

činjenica, proistekla iz starog Pravilnika, da svi članovi NK ICOM Srbija i pored istih obaveza ne uživaju ista prava.

Vanredna skupština, održana 7. oktobra 2016. u Narodnoj biblioteci Srbije, bila je reizborna. Slavko Spasić je izabran u drugom mandatu za predsednika NK ICOM Srbija, dok je Vesna Živković zamenila Lidiju Milašinović na mestu člana Izvršnog odbora.

Izvršni odbor je nakon završetka izbornog dela skupštine, obavestio prisutne članove da je u nekoliko navrata, na sednicama održanim 11. januara i 6. juna, razmatrao izgled, sadržaj i koncepciju časopisa NK ICOM Srbija, te da je primedbe i predloge na ovu temu izneo Uredivačkom odboru koji je predstavljala Olga Vasić na sastanku odbora i komisija održanom 12. januara. Budući da nijedna sugestija IO nije usvojena, a časopis ne zadovoljava kriterijume glasila Nacionalnog komiteta, te da su u međuvremenu Vera Bogosavljević Petrović i Jasmina Jakšić Subić podnele ostavke na mesto u Uredivačkom odboru, takođe nezadovoljne

činjenicom da nisu obaveštene o sadržaju časopisa niti uključene u njegovo kreiranje i produkciju, Izvršni odbor je predložio da se donese odluka o raspuštanju Uredivačkog odbora časopisa. Ovaj predlog je nakon kraće diskusije usvojen većinom glasova.

Na redovnoj skupštini NK ICOM Srbija, održanoj u Muzeju jugoslovenske kinoteke u Beogradu 14. decembra 2016, pored uobičajenog usvajanja zapisnika sa prethodne vanredne skupštine, prezentiran je izveštaj o aktivnostima u 2016. godini, odnosno o realizaciji posete *InterMuzeumu* u Moskvi i Generalnoj skupštini u Milanu, te realizaciji predviđenih seminara i drugih aktivnosti koje je skupština izglasala kao Plan rada za 2016. godinu. Budući da Nacionalni komitet 2016. nije dobio tražene subvencije, činjenica da su svi planirani programi, osim publikovanja časopisa broj 6. realizovani, dokaz je velikog napora da se trenutna kriza prevaziđe. Na decembarskoj skupštini je usvojen i novi Pravilnik o nagradama, koji omogućava svim članovima ICOM-a da budu nagrađeni za izuzetne rezultate s

Vanredna reizborna skupština 2016.

primarnim fokusom na međunarodne aktivnosti, što proizlazi iz definicije delatnosti Međunarodnog saveta muzeja čiji je Nacionalni komitet član.

Decembarska redovna skupština je bila i pravi trenutak da se izloži Plan rada za nastupajuću 2017. godinu, ali i da se u dobrom raspoloženju razmene utisci, ideje i planovi uz mali pretpraznični koktel.

Proces promena koji je započeo u 2016. godini nije ekskluzivitet NK ICOM Srbije, već svetski muzejski trend, što je pokazala i Generalna konferencija u Milanu koja je iznedrila i novi vizuelni identitet ove najveće muzejske asocijacije, ali i novi Statut, te čitav niz odluka koje imaju za cilj transformaciju muzeja u duhu njihove nove uloge lidera u kulturi i edukaciji, zaštititi i komunikaciji. U tom kontekstu, ICOM Srbije je turbulentnu 2016. godinu doživio kao niz izazova na putu pozitivnih promena čiji trend nastavljamo i u 2017. godini. ■

GODIŠNJE NAGRADE ZA 2015.

Komisija za dodeljivanje Nagrade Nacionalnog komiteta ICOM-a Srbije u sastavu: dr Jelena Banjac, predsednik, i članovi Daniela Milinković i dr Bojana Bogdanović, jednoglasno je odlučila da Skupštini NK ICOM-a Srbije predloži da za rezultate postignute u 2015. godini, u 2016. godini dodeljivanjem Diplome proglasi za Projekat godine, ravnopravno, sledeće projekte:

Kolekcija Pavla Beljanskog: biseri moderne i Miroslav Krležević i sledbenici – Spomen-zbirka Pavla Beljanskog, Novi Sad; Moderna galerija, Zagreb

Albreht Direr i njegovi savremenici. Trijumfalna povorka cara Maksimilijana I – Muzej grada Beograda; Istočno-slovački muzej Košice; Galerija Matice srpske, Novi Sad

Zograf. Icone serbe fra tradizione e modernita. Paralleli (Zografi. Srpske ikone između tradicije i modernosti. Paralele) – Galerija Matice srpske, Novi Sad

Komisija je jednoglasno donela odluku da za izuzetni doprinos afirmaciji muzejske delatnosti kroz raznovrsne informativne i stručno pripremljene priloge, Skupštini predloži da Zahvalnicu dodeli novinarima Nini Popov Briza, novinaru dnevnog lista Dnevnik, Novi Sad i Staši Jamušakov, novinaru Radio televizije Vojvodine, uredniku Redakcije kulturno-umetničkog programa.

Predlozi za ostale nagrade nisu prihvaćeni, uglavnom zbog nepotpune ili neodgovarajuće dokumentacije.

Dodela nagrada za 2015.

REDOVNA APRILSKA SKUPŠTINA 2017.

Krajem aprila 2017, u Kolarčevoj zadužbini održana je prva redovna skupština ICOM Srbija. Nakon usvajanja Izveštaja o radu 2016, članstvo je informisano o radu na novom Statutu o kojem treba da se izjasni do sledeće redovne skupštine u decembru tekuće godine kada će predlog novog Statuta biti stavljen na glasanje.

Skupština je izabrala Nikolu Kilibardu iz Narodnog muzeja u Beogradu na upražnjeno mesto u Izvršnom odboru, dok je Srećko Savić reizabran u drugom mandatu u Nadzorni odbor Nacionalnog komiteta.

Tamara Ognjević je izložila novi koncept časopisa NK ICOM Srbija, koji će ubuduće izlaziti dva puta godišnje (juni i decembar) na srpskom i engleskom jeziku. Skupština je usvojila novi koncept časopisa i prihvatila predlog da potpredsednica ICOM Srbija bude urednik novog izdanja, kao i da do sledeće skupštine predloži članove Uređivačkog odbora. Do tog trenutka Izvršni odbor nadzire i odobrava sadržaj časopisa, njegov dizajn i ostale elemente referentne za ovo izdanje.

Po novom pravilniku

Ove godine je Komisija za dodelu nagrada radila po novom pravilniku, koji je Skupština Nacionalnog komiteta usvojila u decembru 2016, što je omogućilo svim članovima ICOM Srbija da konkurišu za ovo visoko priznanje

Tekst: Jelena Banjac / Fotografija: Milica Đukić

Komisija za dodeljivanje Nagrade Nacionalnog komiteta ICOM Srbija u sastavu: dr Jelena Banjac, predsednik, i članovi dr Bojana Bogdanović i Daniela Milinković, nakon zaključenja konkursa u 2017. godini, na sastanku 16. marta 2017. u Prirodnjačkom muzeju u Beogradu, na osnovu analize i ocene rezultata u konkursnom materijalu, većinom glasova donela je odluku o kandidatima za nagrade. Odlučeno je da Izvršnom odboru NK ICOM-a Srbije predloži da za rezultate postignute u 2016. godini, u 2017. godini dodeli Povelje sledećim kandidatima:

Za godišnju nagradu – institucija

godine: Muzeju primenjene umetnosti u Beogradu i Narodnom muzeju u Beogradu za partnersko učešće u međunarodnom projektu *Keramika i njene dimenzije*. U obrazloženju nagrade, koje je dala dr Tijana Palkovljević Bugarski, upravnica Galerije Matice srpske, navedeno je, između ostalog, da su Muzej primenjene umetnosti u Beogradu i Narodni muzej u Beogradu partneri na međunarodnom projektu *Keramika i njene dimenzije* koji se finansira iz programa Kreativna Evropa, u kome učestvuje preko dvadeset institucija iz Srbije, Nemačke, Velike Britanije, Irske, Španije, Italije, Češke, Slovenije, Finske, Estonije i Letonije. Muzej primenjene umetnosti i Narodni muzej u Beogradu su jedini predstavnici Srbije.

Za godišnju nagradu – muzejski stručnjak godine: Dr Nikoli Krstoviću, višem kustosu Muzeja na otvorenom „Staro selo“ Sirogojno, naučnom saradniku Etnografskog instituta SANU.

Dr Nikolu Krstovića predožila je mr Lidija Milašinović iz Narodnog muzeja Kikinda.

Navedeno je, između ostalog, da je dr Krstović autor izložbe *Kod:rod* (2016) koja se bavila pitanjima rodniha odnosa i finesa koje te odnose definišu, kao i različita poimanja (u

konferenciji *Ukusi Dunava* u Ulmu (jul 2016).

Za godišnju nagradu – publikacija godine: Publikaciji *Džon Kenedi i „Nova granica“ kulture, Mona Liza i Supermen*, izdanje Galerije Matice srpske, objavljenu u Novom Sadu 2016. godine, autora prof. dr Simone Čupić. Predlagač je prof. emeritus Irina Subotić.

Publikacija *Džon Kenedi i „Nova granica“ kulture, Mona Liza i Supermen* nastala je u interakciji muzeja, u ovom slučaju Galerije Matice srpske, i spoljnog saradnika dr Simone Čupić, profesorke na Odeljenju za istoriju

umetnosti Filozofskog fakulteta u Beogradu, nakon jednog uspešno realizovanog predavanja održanom u okviru manifestacije *Muzeji Srbije, deset dana od 10 do 10* tokom 2015. godine, pod naslovom *Kulturna diplomatija. Izložba Mona Lize u Vašingtonu i Njujorku 1963. godine*, sa namerom da publici ponudi nov sadržaj, izvan uobičajenog tumačenja i prezentacije nacionalne umetnosti novijeg doba.

Komisija je donela odluku da za doprinos afirmaciji muzejske delatnosti u Srbiji, Izvršnom odboru NK ICOM-a Srbije predloži da Zahvalnicu dodeli: Teodori Ž. Jančević, profesoru književnosti, novinaru, PR-u Ustanove za izradu tapiserija „Atelje 61“ u Novom Sadu, za izučavanje i popularisanje tema iz oblasti kulture. Predlagač je dr Tijana Palkovljević Bugarski, upravnica Galerije Matice srpske, Novi Sad; Rotari klubu „Novi Sad“ za niz aktivnosti od opšteg značaja za lokalnu zajednicu u 2016. godini. Predlagač je dr Jasna Jovanov, upravnica Spomen-zbirke Pavla Beljanskog, Novi Sad. ■

Dodela ICOM-ovih nagrada za 2016. godinu

smislu geografija), ali i ličnih senzibiliteta; koautor je izložbe *Istraživati inspiracijom* u saradnji sa KC „Grad“ iz Beograda kao deo višegodišnjeg evropskog projekta; koautor je izložbe *Dnevnik jednog veka* koja se u kontinuitetu razvija od 2014. godine.

Za godišnju nagradu – projekat godine: Projektu *Živeti prošlost – srpska srednjovekovna gastronomija* Artis centra, Beograd, autora Tamare Ognjević, istoričarke umetnosti, gastroheritologa.

Ovaj projekat predložila je Marina Lukić Cvetić, direktor Zavoda za proučavanje kulturnog razvitka iz Beograda. Reč je o multidisciplinarnom naučno-umetničkom projektu iz oblasti nematerijalne baštine koji okuplja eminentne stručnjake iz različitih oblasti, ali i vrhunske gastrokome, šefove i poslastičare, kao i likovne i primenjene umetnike. Projekat je predstavljen na izložbi u Kulturnom centru Srbije u Parizu (februar–april 2016), predavanjem Tamare Ognjević na Univerzitetu Sorbona na temu muzeja i baštine u epohi spektakla, kao i na Međunarodnoj

Zajedničko slavlje

Zajedničkom proslavom Međunarodnog dana muzeja, ICOM Srbije i Muzejsko društvo Srbije okupili su kolege iz čitave zemlje u Novom Sadu. Na svečanoj ceremoniji u Muzeju Vojvodine dodeljene su nagrade Muzejskog društva, ICOM-a i manifestacije *Muzeji Srbije, deset dana od 10 do 10*

Tekst: Tamara Ognjević / Fotografije: Milica Đukić, Tamara Ognjević

Proslava Međunarodnog dana muzeja u Muzeju Vojvodine

Praksa da se muzealci okupe jednom godišnjem, čak i kada je reč o takvom događaju kakav je Međunarodni dan muzeja, predstavlja pravu retkost. Ove godine, međutim, a na predlog dr Draga Njegovana, predsednika Muzejskog društva Srbije, predstavnici struke našli su se 18. maja u Muzeju Vojvodine u Novom Sadu. Dve muzejske asocijacije i Osnivački odbor manifestacije *Muzeji Srbije, deset dana od 10 do 10* dogovorili su se da u okviru svečane ceremonije proslave Međunarodnog dana muzeja podele priznanja koja se najuspešnijim profesionalcima dodeljuju na godišnjem nivou. Istom prigodom su direktori Etnografskog muzeja i Muzeja Vojvodine, dr Mirjana Menković i dr Drago Njegovan, potpisali protokol o saradnji ove dve muzejske institucije.

Godina jubileja

Lep, sunčan dan, dobro raspoloženje i kolege pristigle iz svih delova zemlje uticali su da atmosfera u vrtu Muzeja Vojvodine bude i svečana i prijatna. Okupljene su pozdravili Vanja Marković, predstavica Ministarstva

kulture i informisanja Republike Srbije i Miroslav Štatkić, pokrajinski sekretar za kulturu, informisanje i odnose sa verskim zajednicama. Obraćajući se okupljenima, profesor Štatkić je podsetio na ulogu muzeja kao institucije koja povezuje saznanja iz prošlosti sa faktorima koji utiču na oblikovanje budućnosti.

U godini u kojoj Muzej Vojvodine i Galerija Matice srpske obeležavaju 170. rođendan, povod da Muzejsko društvo Srbije i ICOM zajednički proslave svetski dan muzeja u Novom Sadu dobio je dimenziju veoma važnog jubileja od značaja za ukupnu muzejsku zajednicu Srbije. Tako je i dodela visokih priznanja institucijama i pojedincima u oblasti muzejske delatnosti za 2016. godinu ovog maja zaista imala posebno svečan ton.

Priznanja za najbolje

Muzejsko društvo Srbije je visoko priznanje „Mihailo Valtrović“ za 2016. godinu dodelilo koautorima izložbe Istorijskog muzeja Srbije *Pupin – od fizičke ka duhovnoj realnosti*, dr Dušici Bojić i Aleksandri Ninković Tašić, dok je nagrada za životno delo pripala

dugogodišnjem direktoru Narodnog muzeja Kraljevo, Draganu Draškoviću. Nagrade je laureatima uručio dr Drago Njegovan.

ICOM-ovu nagradu za instituciju godine zajednički su primili Muzej prmenjene umetnosti i Narodni muzej u Beogradu na ime aktivnog učešća u velikom međunarodnom projektu *Keramika i njene dimenzije*. Kustos 2016. godine je dr Nikola Krstović, nedavno zaposlen u Muzeju na otvorenom „Staro selo“ u Sirogojnu, dok je ICOM-ovu nagradu za projekat godine dobio Artis centar iz Beograda za projekat *Živeti prošlost – srpska srednjovekovna gastronomija*.

Publikacija godine prema odluci ICOM-ove komisije za nagrade je delo dr Simone Čupić *Džon Kenedi i „Nova granica“ kulture, Mona Liza i Supermen* u izdanju Galerije Matice srpske. ICOM je svoje tradicionalne zahvalnice za afirmaciju muzejske delatnosti ove godine uručio novosadskoj novinarki Teodori Ž. Janković i Rotari klubu iz istog grada. Povelje i zahvalnice je uručio Slavko Spasić, predsednik Nacionalnog komiteta ICOM Srbije.

Muzej Jugoslavije jedan je od dobitnika priznanja Muzej za 10

Aleksandra Ninković Tašić (na slici) i Dušica Bojić dobitnice su nagrade *Mihailo Valtrović*

U godini u kojoj Muzej Vojvodine i Galerija Matice srpske obeležavaju 170. rođendan, povod da Muzejsko društvo Srbije i ICOM zajednički proslave svetski dan muzeja u Novom Sadu dobio je dimenziju veoma važnog jubileja od značaja za ukupnu muzejsku zajednicu Srbije. Tako je i dodela visokih priznanja institucijama i pojedincima u oblasti muzejske delatnosti za 2016. godinu ovog maja zaista imala posebno svečan ton

Osnivački odbor manifestacije *Muzeji Srbije, deset dana od 10 do 10* ove godine je priznanje Muzej za 10 dodelio kolegama iz Galerije savremene likovne umetnosti u Nišu, Gradskog muzeja Sombor, Zavičajnog muzeja iz Jagodine, Zavičajnog muzeja Petrovac na Mlavi, Muzeja Vojvodine, Muzeja Jugosla-

vije, Muzeja naivne umetnosti „Ilijanum“ u Šidu, Muzeja Ponišavlja u Pirotu, Narodnog muzeja Leskovac i Narodnog muzeja Šabac. Nagrade su uručile mr Bojana Borić-Brešković, direktorka Narodnog muzeja u Beogradu, i dr Tijana Palkovljević-Bugarski, upravnica Galerije Matice srpske.

Po završetku svečane dodele nagrada kolege iz Muzeja Vojvodine su priredile stručno tumačenje izložbe *Blago iz košnice – od Muzeja Matice srpske do Muzeja Vojvodine 1847–1947–2017*. Slavlje je do kasnih popodnevničkih časova nastavljeno u obližnjem Domu vojske Srbije. ■

Muzej primenjene umetnosti i Narodni muzej u Beogradu dobitnici su ICOM-ovog priznanja za instituciju 2016. godine

Muzeji, neutralnost i sve „ono drugo”

Pojam spornih ili disonantnih istorija, problematizacija neizrecivog u muzejima, delikatna je oblast koju je ICOM opredelio kao temu 2017. godine. Jesu li muzeji selektivni u odabiru sadržaja koje će prikazati javnosti? Šta je ono čime se nevoljno bave? Postoje li primeri dobre prakse u kritičkom odnosu prema prošlosti? Zašto je važna transformacija muzeja u ovoj delikatnoj, komunikacijskoj oblasti?

Tekst: Višnja Kisić /Fotografije: ICOM, Artis centar

jedinstvenu poziciju poverenja u istinitost informacija koje nude - značajno više nego donosioci odluka, vlade, parlamenti ili mediji - jer građani muzeje vide kao „čuvare faktičkih informacija” koji predstavljaju „celokupnu sliku”, provereno znanje i neutralnost.

Međutim, kada zavirimo unutar bilo kog procesa muzealizacije, ne možemo da ne primetimo da je ono što se građanima čini kao „celokupna slika”, „faktičke informacije” i „neutralnost”, zapravo proizvod vrednosno određenih procesa selekcije, očuvanja i komunikacije muzejskih predmeta. Ti predmeti, ukoliko se predstavljaju kao direktna, neproblematizovana svedočanstva prošlosti, služe normalizaciji određenih načina opažanja, spoznavanja, podela i vrednovanja. Muzej je zato važno posmatrati ne kao hram neutralnosti i apolitičnosti, već kao interpretativni medij - mašinu za tumačenje - kojim se legitimišu i delegitimišu određene ideje sveta i društva. Tom mašinom činimo bliskim i dobrim određene identitete, društvene odnose i pozicije, a istovremeno sve što ne ulazi u tu sliku izbacujemo, činimo čudnim, stranim, trivijalnim, pa i neprijateljskim.

Selektivne slike prošlosti

Da li se pitamo kako je bilo slugama na dvoru Nemanjića ili u Versajskoj palati? Zašto Britanski muzej uz predmete pokupljene iz celog sveta ne govori o kolonizaciji i imperijalizmu? Koliko je demokratska bila antička Grčka za žene, robove, ne-Grke i ostale „druge”? Zašto nam Čučuk Stana nije jednako heroj kao hajduk Veljko? Kako je živela radnička klasa u vreme velikih dobrotvora kao što su Vajfert ili Kolarac? Šta se desilo Nemcima i Mađarima u Vojvodini nakon Drugog svetskog rata? Koliko je džamija na Kosovu i u Bosni spalila vojska JNA, kada se sećamo uništenih pravoslavnih manastira na Kosovu? Šta su značili ratovi devedesetih izvan narativa o etničkim konfliktima i ko je iz njih profitirao? Sva ova pitanja se gotovo

Za većinu nas koji sarađuju sa muzejima, rade u muzejima, ili maštaju o tome da jednog dana budu muzealci, muzej predstavlja mesto emancipacije građana i demokratičnosti znanja i kulture. Ovim prosvetiteljskim idejama o muzeju

kao hramu znanja, ponosa i lepog, teško da bi se suprotstavilo mnogo građana, koji, čak i ako ne praktikuju posetu muzejima, misle da su oni važni, da su znak civilizovanosti jedne zajednice, da treba da postoje. Štaviše, istraživanja pokazuju da muzeji uživaju

po pravilu ne postavljaju u muzejima, a ove perspektive, događaji i glasovi samim tim često ostaju izvan javne sfere, javnog interesa i javnog promišljanja.

Kada počnemo da se pitamo šta sve izostaje, primećujemo da naizgled univerzalna slika o prošlosti predstavljena u muzejima gotovo po pravilu ostaje slika velikana (muških, privilegovanih i najčešće bogatih), života i vrednosnih načela elita, važnih i velikih istorijskih događaja, ponosa i homogenosti društva. Primećujemo da čak i kada se u muzejima bavimo temama teškim za naše društvo, najčešće to radimo to kroz nuđenje samo jednog pogleda na stvarnost - na način koji cementira sadašnje odnose moći; ideje o tome ko je dobar, a ko loš; ko je žrtva, a ko krivac; i u kome najčešće "mi" (većina, naše društvo, etnička zajednica) igramo "pozitivnu" ulogu.

Svakodnevica ovu homogenost prošlosti pobija čim postanemo voljni da zastanemo i upitamo se šta iz nje izostaje i čije perspektive ne primećujemo. U zavisnosti od toga kog ste roda, pola, socijalnog statusa, etnije, vere, političkog ubeđenja, vaša interpretacija određenog događaja će značajno varirati, proizvoditi oprečne stavove i disonantne glasove. Ova disonantnost, multiperspektivnost i neslaganje pretpostavke su demokratskog društvenog i političkog prostora. Posmatrano iz ovog ugla, zadržavanje neutralnosti, univerzalnosti i apolitičnosti kao osnove muzejske profesionalne etike, čini se kao najpotentniji put ka manipulaciji društvenog, zataškavanju i maskiranju društvenih podela i održavanju statusa quo.

Istorija koje nema i druge priče

Danas poneki, još uvek malobrojni muzeji pokušavaju da osmisle drugačije osnove svoje ustanove, i postanu mesta u kojima se prošlost kritički sagledava i služi za otvaranje važnih pitanja o sadašnjem trenutku i društvu u kakvom želimo da živimo. Takav je primer projekta *Prekopavanje muzeja*, Muzeja u Baltimoru, u kome afroamerička zajednica zajedno sa umetnikom Freedom Vilsonom pretražuje muzejske depoe i stavlja u stalnu postavku do tada skrivene predmete koji svedoče o robovlasničkoj istoriji Baltimora, pitajući gde je mesto afroamerikanaca u američkom društvu danas. Takav je i primer muzeja holandskog grada Horna, koji je kroz izložbu i javne debate nazvane *Slučaj Koen*, pokrenuo javni proces suđenja holandskom generalu Koenu, kolonizatoru Indonezije u sedamnaestom veku, a kroz to pokrenuo temu veličanja kolonijalne prošlosti Holandije i reperkusija koje to ima danas. Tu su i primeri nemuzejskih organizacija,

Okrugli sto u Istorijskom muzeju Srbije

Povodom ovogodišnje ICOM-ove teme *Muzeji i sporne istorije: izgovoriti neizrecivo u muzeju*, ICOM Srbija, Regionalna alijansa ICOM SEE, Muzejsko društvo Srbije i Istorijski muzej Srbije su u subotu 20. maja u ovoj nacionalnoj muzejskoj kući, organizovali okrugli sto na temu *Muzej i teška istorija – represalije i strah u Velikom ratu*. U izuzetno dinamičnom dijalogu su učestvovali dr Dušica Bojić, direktorka Istoriskog muzeja Srbije, dr Drago Njegovan, direktor Muzeja Vojvodine, predsednik Muzejskog društva Srbije, dr Biljana Đorđević iz Narodnog muzeja u Beogradu, sekretarka

ICOM SEE, dr Višnja Kisić, sekretarka Evropa Nostra, Goran Kličević, specijalista medicinske psihologije sa Vojno medicinske akademije u Beogradu, i u svojstvu moderatora, msr Tamara Ognjević, direktorka Artis centra, potpredsednica ICOM Srbije. U argumentovano sučeljavanje mišljenja se aktivno uključila i brojna publika, pa je zaključak okruglog stola da ovakve javne debate treba češće organizovati. Po završetku tematskog programa publika je bila u prilici da uživa u stručnom vođenju kroz izložbu *Srbija 1915-1916*. muzejskog savetnika Nebojše Damjanovića.

koje koriste muzej kao medij da se bave važnim temama, kao što je primer projekta *Istorija koje nema*, tokom koga su sakupljane istorije žena u Boki Kotorskoj, nepostojeće u javnom diskursu Crne Gore, i nuđeno novo tumačenje istorije koje obuhvata perspektive žena, te postavljano pitanje položaja polova danas. Sličan je i primer projekta *Osobna sjećanja*, virtuelnog muzeja ličnih sećanja građana Hrvatske na ratove devedesetih, koji kroz lična iskustva problematizuje oficijelni narativ o Domovinskom ratu, i jasne podelu između agresora i žrtava, koje i danas dele hrvatsko društvo. Potrebno nam je što više ovakvih primera muzejskog delovanja.

Univerzalna slika o prošlosti predstavljena u muzejima gotovo po pravilu ostaje slika velikana (muških, privilegovanih i najčešće bogatih), života i vrednosnih načela elita, važnih i velikih istorijskih događaja, ponosa i homogenosti društva. Svakodnevica ovu homogenost prošlosti pobija čim postanemo voljni da zastanemo i upitamo se šta iz nje izostaje i čije perspektive ne primećujemo.

Učutkivanjem ili neprimećivanjem glasova onih koji se ne uklapaju u dominantni model, neotvaranjem teških i bolnih tema, neprepoznavanjem višeslojnosti prošlosti, i neukazivanjem na mehanizme društvene kontrole i hegemonije, ne možemo graditi društvo koje je humanije, jednakije i save-

snije od društava u kojima živimo. Za ovakav poduhvat su nam potrebni muzeji koji prepoznaju svoju političnost, koji su otvoreno kritični prema sebi, jednostranoj istoriji, „slavnoj“ prošlosti i današnjem društvu, koji postavljaju nezgodna pitanja, ukazuju na neizgovoreno, primećuju neprimećeno i ne plaše se da ponude prostor za različite odgovore i neslaganja. ■

Neophodan jači impuls države

Istorijski muzej Srbije već neko vreme okupira pažnju domaće kulturne javnosti ekskluzivnim, dinamičnim izložbama i zanimljivim, edukativnim programima. Od upotrebe proširene realnosti do muzejskog pozorišta, stručnjaci ove ugledne nacionalne muzejske kuće, predvođeni od 2014. godine dr Dušicom Bojić, istoričarkom, muzejskom savetnicom, a pre svega energičnom direktorkom koja se ne boji izazova moderne muzeologije, s velikim uspehom realizuju izuzetno posećene sadržaje

Tekst: Suzana Spasić / Fotografije: Iva Jotić Lubura

Od samog početka svog mandata ste uneli brojne inovacije i priličnu dinamiku u rad Istorijskog muzeja. Dešava se da publika strpljivo čeka na stepenicama kako bi ušla na izložbe koje Istorijski muzej organizuje, a da zapravo s druge strane imate paradoksalnu situaciju u kojoj jedan od najvećih i najznačajnijih muzeja u zemlji nema svoju centralnu zgradu?

To je ključno pitanje u razvoju Istorijskog muzeja Srbije. On je osnovan je 1963. godi-

ne, u jednoj prostoriji na adresi Terazije 10, kroz par godina je došao do tri, sa nekoliko kustosa. Kada je 1966. godine sažidana zgrada ministarstava u Nemanjinoj ulici, muzej je preseljen na sedmi sprat i imao je devet kancelarija, sa jednom podrumskom prostorijom kao depo muzeja i konzervatorskom radionicom i računovodstvom u prizemlju u prostoriji bez prozora. U Botičevu 8, u rezidencijalnu „Vilu Srbijanku“ seli se 2001, gde radi u neuslovnom prostoru. Angažovanjem direktora Andreja Vujinovića i Ministarstva kulture, 2006. dobija prostor

na Trgu Nikole Pašića 11. Pripao nam je suteran sa depoima i prizemlje kao galerijski prostor. U narednih 10 godina radilo se na sređivanju i poboljšanju uslova za rad, ali do danas galerijski prostor nije potpuno priveden nameni. Više od polovine galerije je u devastiranom stanju. Prethodni direktori su svojim angažovanjem obezbeđivali sredstva da se delovi muzeja sređuju, nastavila sam dalje angožavanje na tom planu. Danas se u suterenu nalazi Odeljenje zaštite i depoi, od mog mandata, tu su i direktor, finansije, sekretarijat i biblioteka. Pošto se nalazimo

na tri lokacije, na Trgu Nikole Pašića 11 je centrala sa depoima i galerijom, a u Ulici Đure Jakšića 8 su kustosi. Nama pripada i Konak kneza Miloša u Topčideru. To je reprezentativni objekat, sada nastariji dvor u Beogradu, gde imamo stalnu postavku, a nadamo se da ćemo ove godine srediti grejanje i tako poboljšati uslove za rad i prezentaciju.

Kod Vas u muzeju čuva se i zaostavština Olje Ivanjicki jer je IMS određen kao privremeni staralac do donošenja odluke o nasledniku. Već osam godina brinete o toj imovini. Odlučili ste da omogućite da publika vidi deo zaostavštine i nedavno otvorili izložbu koja je odjeknula kao događaj sezone.

Cilj izložbe je bio da progovorimo o neresenoj zaostavštini, da se taj problem reši u najkraćem roku i da, ako zaostavštinu dobije država, to onda bude Istorijski muzej Srbije. Smatramo da smo za ovih osam godina uspeali da sačuvamo Olju u celosti i da je sada i prikažemo u celosti, da osvežimo sećanja na nju, da učinimo da Olja opet živi. To bi mogla da postane jedna vrlo posebna muzejska celina u ovom delu sveta. Neko bi se pitao zašto da se to sve izloži, pa eto, zato što je čarobno. Čarobno za Istorijski muzej Srbije, za grad, i za državu.

Da podsetimo publiku, pre ove izložbe, slučajni prolaznici su mogli da vide redove ispred Istorijskog muzeja i publiku koja strpljivo čeka da uđe kako bi videla izložbu o Mihajlu Pupinu?

Istorijski muzej Srbije je imao do 2014. samo levu i desnu salu, a tada, povodom obeležavanja sto godina od početka Prvog svetskog rata, ušli smo u devastirani deo prostora. Izložba *Srbija 1914* je ujedno i prva interaktivna 3D izložba na ovom delu Balkana. Naš Muzej nije dovoljno prepoznatljiv, jer nema svoju zgradu koja bi bila identitet institucije. Mi smo sedmi stanar u zgradi na Trgu Nikole Pašića. Od osnivanja, bili smo primorani da svoje izložbe postavljamo u Narodnom muzeju, Galeriji SANU... Pravila se zabuna čije su izložbe *Obrenovići, Kosovska bitka, Službeno odelo...* To su sve bile reprezentativne izložbe IMS-a. Posetioци izložbe vezuju za objekat u

kome se one nalaze. Zbog nedostatka galerijskog prostora, publika godinama nije znala da mi uopšte postojimo. Izložba o Mihajlu Pupinu je bila najposećenija izložba u prostoru na Trgu Nikole Pašića i ona je tako-

de bila interaktivna, jer je trebalo prikazati Pupinov život i rad, ali u suštini bez ličnih predmeta. Pomoću novih tehnologija koje daju proširene mogućnosti, mi smo dobili jednu privlačnu, edukativnu, memorijalnu i iznenađujuću izložbu, koja je kao takva morala da odjekne čak i u svetu, a i privuče veliku publiku.

Čini se da je Vašim dolaskom na čelo muzeja otvoren prostor za neke nove mogućnosti?

Možda je tome doprinelo to što sam direktor iz struke, istoričar u kombinaciji sa umetničkom školom, lakše mi je da sagledam prostor i povežem različite teme sa dizajnom postavke. Oduvek sam bila radoznala i težila inovacijama, tako sada od kolega tražim više i bolje, pa sam vrlo često zahtevna kao rukovodilac. Mislim da muzeji moraju da idu u korak sa vremenom, da ne smeju da izostanu kada su inovacije u pitanju. Treba probati sve mogućnosti koje doprinose poboljšanju postavki.

Izložbe Istorijskog muzeja su izuzetno dizajnirane?

Naše izložbe su u svakom pogledu pažljivo koncipirane jer imamo dobre kustose, ali i odlične spoljne saradnike koji se bave modernim tehnologijama. Ono što nedostaje u ovoj priči jeste prostor koji bi trebalo da ima Istorijski muzej Srbije.

Dolaskom na mesto rukovodioca doneli ste i petogodišnji plan rada muzeja, koji obuhvata i pitanje rešavanja centralne zgrade?

Da, neki su mi stavili zamerku da je plan rada preambiciozan, mi smo za 2,5 godine realizovali mnogo više nego što je bilo u planu rada. Međutim, moja najveća borba je okrenuta ka dobijanju centralne zgrade. Na meni je kao direktoru da se za to borim, a na državi je da to prepozna. Ništa drugo.

Kakva je međunarodna saradnja Istorijskog muzeja Srbije?

Ove godine imamo planiranu saradnju sa muzejima u Grčkoj i našim Kulturnim centrom u Parizu. U junu ćemo otvoriti izložbu *Sveti Sava srpski* u Muzeju vizantij-

ske kulture u Solunu, u septembru u Muzeju makedonske borbe izložbu *Srbija i Grčka – 150 godina saradnje za evropski Balkan*, koja će posle gostovati u Atini. U Kulturnom centru Srbije u Parizu ćemo u decembru ta-

kođe predstaviti izložbu *Sveti Sava srpski*. Želeli bismo da u Beogradu, pored izložbi koje smo imali, ughostimo još neku stranu izložbu, ali nam to prostor ne dozvoljava. Tu bi moglo veću ulogu da odigra Ministarstvo kulture, jer smo budžetska ustanova i ne možemo bez adekvatne saradnje. Država bi morala da da jači impuls Ministarstvu, a Ministarstvo jači impuls muzejima i institucijama kulture.

Sa druge strane, vodite muzej koji ima izgrađen dobar odnos sa publikom. Da li su tu pomogle izložbe-spektakli koje pravite, i kako se nosite sa publikom koju treba, kako muzeologija kaže, zvesti, razviti žudnju?

Mi imamo malo kadrova, nemamo u našoj sistematizaciji mogućnost da napravimo edukativno odeljenje. Onda se koristimo raznim poštalicama da bi nam to uopšte uspelo, sa našim mladim kadrovima koji žele da pomognu u toj priči. Istorijskom muzeju Srbije nedostaje edukativno odeljenje koje bi kreiralo jaču vezu s publikom. A, ciljevi muzeja su i obrazovni, i vrednosni, i kulturni. U tom smislu bi kvalitetno edukativno odeljenje bilo korisno i za nas i za publiku. ■

Muzeji moraju da idu u korak sa vremenom. Ne smeju da zaostaju kada su inovacije u pitanju.

Na radost publike

I ovog maja su Muzeji Srbije organizovali svoju, sada već tradicionalnu, desetodnevnu manifestaciju. Ovog puta sa idejom da se međusobno razmene, odnosno da gostuju jedni kod drugih. Kakva izuzetna prilika da publika, koja možda nikada ne bi otišla u pojedine gradove, upozna muzeje iz čitave zemlje

Tekst: Anita Radeta / Fotografije: Muzeji Srbije, Majda Sikošek, Boris Bilenjkij

Nacionalna muzejska manifestacija *Muzeji Srbije, deset dana od 10 do 10* ove godine održana je treći put zaredom, pod pokroviteljstvom Ministarstva kulture i informisanja Republike Srbije. Jedinstvenu zajedničku inicijativu osam nacionalnih muzeja – osnivača manifestacije, da na ovaj način promovišu kulturno nasleđe, podržao je i Nacionalni komitet ICOM Srbije.

Tokom 2017. godine, od 11. do 20. maja, manifestacija, kao i do sada, obuhvata značajne muzejske datume, Međunarodni dan muzeja 18. maj, Evropsku noć muzeja, koja je ove godine obeležena 20. maja, i Nacionalnu nedelju muzeja. Na ovaj način publika maj mesec doživljava kao mesec muzeja, ali ova manifestacija svakako ima za cilj i to da ukaže da su muzeji

otvoreni za publiku tokom cele godine.

Iz godine u godinu broj učesnika raste, te je i ove godine u manifestaciji učestvovalo 90 institucija kulture – muzeja, galerija, arhiva, biblioteka, kulturnih centara i srodnih institucija.

Besplatan ulaz tokom deset dana, uz produženo radno vreme od 10 do 22 časa, pružio je priliku publici da u 40 gradova i mesta, na preko 120 lokacija uživa u izložbama i dodatnim programima koje su učesnici pripremili.

Tema *Muzej u gostima* u čijem znaku se odvijala ovogodišnja manifestacija donela je pored gostujuće izložbe iz drugih muzeja i prateće programe kojima su se ove muzejske kuće predstavljale – radionice koje su uključile najmlađe u rad

muzeja, kao i predavanja koja su pružila nova saznanja o muzeju gostu.

Od Subotice do Vranja je organizovano preko 100 izložbi i veliki broj pratećih programa – predavanja, radionica, otvorenih ateljea, autorskih i stručnih vođenja, koji su publiku iz dana u dan upoznavali sa kulturom, tradicijom i umetnošću.

Ove godine manifestaciji su se priključili novi učesnici. Tako su Moderna galerija Valjevo, Medija centar „Odbrana“ (Galerija doma Vojske), JP Nacionalni park „Đerdap“, Muzej u Trsteniku, Muzej slatka – Kuća Cvetića i drugi, svojim originalnim programima dodatno obogatili manifestaciju i svojim učešćem dali na značaju zajedničkoj muzejskoj inicijativi. ■

IZBOR IZ PROGRAMA

JUBILEJI

MUZEJ U BELOJ CRKVI

Slike varoši

Prikazi Bele Crkve u slikarstvu povodom 300 godina od osnivanja grada. Izložba slika iz zbirke Muzeja sa izborom prikaza urbane strukture Bele Crkve poput veduta, panorama, prikaza ulica i pojedinih objekata.

PREMIJERNO IZ NJUJORKA I PARIZA

GALERIJA DOMA VOJSKE

Omaž Milanu Komneniću

U saradnji Medija centra „Obrana“ i Fondacije „Plavo“ pripremljen je multimedijalni projekat u znak sećanja na preminulog pesnika, književnika, prevodioca, esejistu i likovnog kritičara Milana Komnenića. Na izložbi je predstavljeno 17 slikara, koji su bili predmet Komnenićevog istraživanja. Poseban kuriozitet čine dva dela Dade Đurića i Ljube Popovića koja su za ovu priliku dopremljena iz Njujorka i Pariza.

Galerija Prirodnjačkog muzeja

zvanično ušao na ovdašnje tržište, pa do danas tekao njegov komercijalni život. Takođe su prikazani i načini na koje je LEGO bio korišćen u privatnim prostorima, jer su ove kocke obeležile detinjstvo i razigravale maštu više generacija dece, koji su rođeni i odrastali u Jugoslaviji i Srbiji.

dizajna, arhitekture i poezije. Na izložbi su predstavljena brojna dela: gotovo 200 umetničkih slika, skulptura i crteža iz svih perioda njenog stvaralaštva, kao i lični predmeti (fotografije, fonoteka, nameštaj, kolekcija čaša i svećnjaka itd) koji su činili deo njene svakodnevice i bili neiscrpan izvor inspiracije za umetnički rad.

KOCKE NAŠEG DETINJSTVA

ETNOGRAFSKI MUZEJ

Kockasti univerzum – lego u Srbiji

Na izložbi je prikazano kako je ova popularna igračka stigla u Srbiju (Jugoslaviju) i kako je od šezdesetih godina, kada je LEGO

NAŠA OLJA

ISTORIJSKI MUZEJ SRBIJE

Zaostavština Olje Ivanjicki

Predstavlja do sada najobimniji presek Oljinog raznovrsnog umetničkog stvaralaštva na polju slikarstva, vajarstva, modnog

PROGRAM ZA DECU I ODRASLE

NARODNI MUZEJ U BEOGRADU

Noć u muzeju

Nesvakidašnji program za decu - unapred prijavljena grupa znatiželjne dece je provela noć u Muzeju Vuka i Dositeja u društvu kustosa. Saznali su šta je muzej, šta se u njemu čuva i kako on izgleda tokom noći uz druženje i niz kreativnih aktivnosti.

Heroji Dorćola

Razgovor o znamenitim istorijskim ličnostima Srbije čija imena nose ulice Dorćola, starog dela Beograda u kojem je smešten i Muzej Vuka i Dositeja.

POKLON IZ SAD

MUZEJ PRIMENJENE UMETNOSTI

Plakati Milтона Glejzera iz kolekcije MPU

Muzej je primio poseban poklon iz Sjedinjenih američkih država. Poklon se sastoji od dvadeset pet plakata proslavljenog američkog dizajnera Milтона Glejzera (Milton Glaser), iz svih faza karijere, od 1966 do 2016. godine, i to po njegovom izboru.

Narodni muzej Kruševac

MUZEJ ZA 10 ZA 2015. GODINU

Inicijativu uvaženog novinara „Prosvetnog pregleda“, Dimitrija Stefanovića, da najbolji učesnici budu nagrađeni na neki način, Osnivački odbor je prihvatio i tako je nastalo priznanje *Muzej za 10* koje se od 2016. godine dodeljuje učesnicima koji su se svojim zalaganjem na Manifestaciji u prethodnoj godini posebno istakli.

Narodni muzej Arandelovac – Izložbom *Priča o Milutinu Milankoviću* i izuzetno zanimljivim pratećim programima, od predavanja, do teleskopskog posmatranja zvezda svake noći približili su publici jednu ozbiljnu i mnogima teško razumljivu temu.

Muzej u Beloj Crkvi – I pored toga što nije samostalna jedinica, uspeo je da napravi dve zanimljive izložbe s atraktivnim pratećim programima i da u manifestaciju aktivno uključi i Istorijski arhiv Bele Crkve.

Muzej rudarstva i metalurgije Bor – Posebnu vrednost intenzivnim i ambiciozno zamišljenim programima koje je ovaj muzej imao tokom manifestacije, a koji su okupili veliki broj posetilaca dalo je zajedništvo kolektiva koje je tom prilikom iskazano.

Narodni muzej Vranje – Velikim zalaganjem uspeali su da osmisle zanimljiv program koji je objedinio muzejsku delatnost i muzičku manifestaciju *Maj mesec muzike* koja se u isto vreme održavala u Vranju, čime je i naša manifestacija dobila novu dimenziju.

Gradski muzej Vrbas – Iako nisu samostalna muzejska jedinica i s malim brojem zaposlenih, mobilisali su ceo grad programima koji su se održavali na čak sedam lokacija, čime su anticipirali narednu temu manifestacije *Moj muzej, moj grad*.

Narodni muzej Zaječar – Atraktivni programi na dve lokacije dopunjeni su održavanjem tribine povezane s centralnom temom manifestacije *Heroji kulturne baštine* čime je skrenuta pažnja na probleme s kojima se zaštita kulturnog nasleđa danas suočava.

Zavičajni muzej Knjaževac – Pored izuzetno redukovano stručnog kadra u vreme održavanja manifestacije, velikim entuzijazmom uspeali su da održe zanimljive programe na čak četiri lokacije **od kojih su dve van grada**.

Narodni muzej Toplice, Prokuplje – Osmislili su i realizovali atraktivne programe na tri lokacije, vodeći računa o publici svih životnih doba, od dece predškolskog uzrasta do penzionera.

Galerija slika „Sava Šumanović“, Šid – Intenzivnim i dobro osmišljenim programima privukli su publiku različitih uzrasta, potreba i interesovanja.

ZA LJUBITELJE PRIRODE

GALERIJA PRIRODNJAČKOG MUZEJA

Meteoriti – glasnici svemira

Meteoriti iz zbirke Prirodnjačkog muzeja spadaju među najstarije i najvrednije eksponate. U okviru izložbe publika ima priliku da vidi neke od naših najpoznatijih meteorita koji su u proteklom veku pali na tlo Srbije: Sokobanjski, Jelički i Dimitrogradski. Pored meteorita sa područja Srbije, posetioci imaju priliku da se upoznaju i sa meteoritima sa svetski poznatih lokacija kao što su: Kanjon Diablo, Mun-drabila, Henberi itd.

Zavičajni muzej Knjaževac

SVETSKI, A NAŠ – LJUBA POPOVIĆ

MODERNA GALERIJA VALJEVO

Ljuba-slike

Ovo je najveća Ljubina izložba u Srbiji do sada, ali i najveća izložba u Modernoj galeriji Valjevo. Skupljeno je 49 dela, od preko 40 različitih privatnih kolekcionara i kompanija. Veći deo slika nikada nije do sada izlagan u javnosti, a jedan deo nije ni reprodukovano u Ljubinim monografijama.

OBIČAJI I TRADICIJA

MUZEJ VOJVODINE

Muzejska igraonica - Devojački sanduci

Nekada je svaka devojka u kući imala svoj sanduk u koji su joj majka i baka pripremale miraz – stvari koje će udajom poneti u svoj novi dom. Kroz druženje možete otkriti tajne koje neki od ovih sanduka kriju.

VRBAS U ZNAKU ROKENROLA

GRADSKI MUZEJ VRBAS

Za koji život treba da se rodim

Obeležavanje pola veka rokenrola u Vrbasu uz brojne posebne programe posvećene rok kulturi kao i nastup Dade Topića.

MIRISI IZ KUHINJE

MUZEJ SLATKOG – KUĆA CVETIĆA

Razmena recepata

U Evropskoj noći muzeja održana je prezentacija zbirke recepata Muzeja slatka i interaktivni program pod nazivom *Razmena recepata*, gde su posetioci bili u prilici da međusobno razmenjuju stare

porodične recepture za spravljanje ovog tradicionalnog i po mnogo čemu specifičnog proizvoda.

ZVUCI SRBIJE

NARODNI MUZEJ ČAČAK

Poreklo muzičkih instrumenata kod Srba

U Galeriji Narodnog muzeja Čačak gostovala je izložba Narodnog muzeja Kragujevac. Na osnovu arheoloških, istorijskih, etnografskih i drugih podataka izložba predstavlja sintezu multidisciplinarnih istraživanja na polju prvih pojava i razvoja muzičkih instrumenata prisutnih u praksi kod Srba.

VELIČANSTVENI ŠPANCI

MUZEJ GRADA NOVOG SADA

CUATRO GATOS - Četiri mačora

Ljubitelji katalonske umetnosti imali su priliku da vide više od 50 originalnih grafičkih radova Dalija, Pikasa, Miroa i Tapiesa, koji nikoga ne ostavljaju ravnodušnim.

Preko 500.000 posetilaca u dve godine

Tokom 2016. godine više od 200.000 posetilaca iskoristilo je priliku da tokom manifestacije *Muzeji Srbije, deset dana od 10 do 10* uživa u našoj kulturnoj baštini. Već 2017. više od 90 muzeja i srodnih institucija širom Srbije ugostilo je preko 250.000 posetilaca u deset majskih dana koliko manifestacija traje.

Muzeji i srodne institucije su kroz teme manifestacija 2016. i 2017. godine *Moj muzej, moj grad* i *Muzej u gostima* ukazali na mesto i ulogu muzeja u lokalnoj zajednici, kao i na međumuzejske relacije, te ukupan odnos muzeja, grada i kulturnog pejzaža. Ovim temama iskazana je namera da svoje sugrađane u što većem broju dovedemo u muzej i motivišemo ih da postanu integralni deo muzeja i njegovog razvoja.

MUZEJ ZA 10 ZA 2016. GODINU

Za ukupno zalaganje i odgovor na temu *Moj muzej, moj grad*, priznanje *Muzej za 10* za 2016. godinu dobilo je deset muzeja u Srbiji.

Kolektiv sa tek nekoliko zaposlenih u **Zavičajnom muzeju Petrovac na Mlavi** uspeo je kroz izložbu i radio-nice da promoviše devetu umetnost – strip, a uz pomoć dva lokalna udruženja obogatili su program tokom Evropske noći muzeja.

Gradski muzej Sombor omogućio je sugrađanima da u muzejskom ambijentu prikažu predmete iz svog porodičnog nasleđa, dok je **Muzej naivne umetnosti „Ilijanum“** kroz poziv upućen sugrađanima da donesu porodične fotografije oživeo uspomene na jedan period istorije Šida.

Čuvari nasleđa sa juga naše zemlje takođe su se istakli. **Galerija savremene likovne umetnosti Niš** je na čak četiri lokacije ostvarila interakciju sa publikom, a **Narodni muzej Leskovac** je na tri lokacije pružio uvid publici u muzejske fondove. **Muzej Ponišavlja** uložio je i dodatne napore da pored lokalne zajednice animira i lokalnu samoupravu da podrži održavanje manifestacije u Pirotu.

Zavičajni muzej Jagodina i **Narodni muzej Šabac** primer su kako se zalaganjem i entuzijazmom kustosa postižu rezultati. Bilo je to prvo učešće Narodnog muzeja Šabac u manifestaciji, pa je nova stalna postavka, otvorena 2015, bila okosnica dešavanja, dok je program Muzeja u Jagodini, takođe učesnika prvi put, obeležila izložba *Biberče* – minijature posude iz praistorijskih zbirki Zavičajnog muzeja Jagodina, kao i posebni programi.

Od 2016. godine dobitnicima priznanja pridružuju se i muzeji iz Beograda i Novog Sada. **Muzej Jugoslavije** pružio je publici jedinstven doživljaj arhitektonskih vrednosti kroz jedan od najoriginalnijih programa (*Prepoznavanje* – Muzej 25. maj, a **Muzeju Vojvodine** priznanje je donelo ukupno zalaganje tokom prve dve godine manifestacije kao i bogat program za decu kome se u ovom muzeju poklanja izuzetna pažnja.

Kada baština pokuca na vrata

Centar za kulturu „Gradac” iz Raške već drugu godinu učestvuje u najvećoj muzejskoj manifestaciji u zemlji. Ogromno interesovanje publike za kulturne i baštinske sadržaje ovog maja je u Rašku dovelo izuzetne programe

Tekst: Sonja Milićević /Fotografije: Milojko Milićević

Muzej „Ras” iz Novog Pazara u gostima u Raški

Najveća nacionalna muzejska manifestacija *Muzeji Srbije deset dana od 10 do 10*, kojoj se Galerija Centra za kulturu „Gradac”, pridružila druge godine po pokretanju (2016), u velikoj meri je doprinela da se proces transmisije kreativne i aktivne veze sa prošlošću ubrza. Dobra energija koja je tokom tih deset dana prenošena na publiku putem izgovorene reči i priređivanjem različitih sadržaja koji su bili u funkciji teme *Moj muzej, moj grad*, pobudila je interesovanje kod publike u toj meri da su je ove godine sa velikim interesovanjem iščekivali. Na neki način, ova manifestacija je postala deo kulturnog života Raške inici-

ranog u muzeju, u ovom slučaju u srodnoj ustanovi kulture, koja intenzivnije postaje mesto okupljanja ljudi.

Muzej u gostima

Tema ovogodišnje manifestacije *Muzej u gostima*, osim što je ispunila namere organizatora, savršeno se uklopila u namere Centra o „segmentaciji programa”. Tako je program ove godine okupio publiku različitih interesovanja i starosti, zahvaljujući gostovanju nekoliko muzeja, srodnih i obrazovnih ustanova i sadržaju koji je obuhvatao različite izložbene postavke, pred-

vanja i razgovore o temama izložbi, priče o muzejskom istraživačkom i sakupljačkom radu, ali i različite sadržaje iz drugih oblasti kulture i umetnosti. Informacije o baštini koju čuvaju posetiocima su prenele kolege iz: Muzeja naivne i marginalne umetnosti u Jagodini (*Izložbena i izlagačka delatnost MNMU 1960-2015*), PTT muzeja, Muzeja „Ras” Novi Pazar (*Prstenje iz muzejskih zbirki od IV – XIX veka*), Narodnog muzeja Kraljevo (*Dobrirovo Božić, izumitelj i konstruktor*). Svoj rad su predstavili Galerija „Rima” i Fakultet umetnosti Univerziteta u Prištini – Zvečan, promovišući tri monografije o crtežima Vladimira Veličkovića,

odnosno monografiju o 40 godina rada likovnog odseka. Fakultet za mašinstvo i građevinarstvo u Kraljevu, izložbu o Dobrivoju Božiću, dopunio je promocijom tematskog zbornika posvećenog ovom velikom izumitelju koji je rođen u Raški. Zanimljivu paralelu između ekspresionističkog slikarstva i poezije, na primerima dva srpska pesnika – Rastka Petrovića i Miloša Crnjanskog; najvažnija i ključna dešavanja, ljude i događaje iz života najumnije srpske književnice Isidore Sekulić; priču o Nikoli Tesli – geniju koji je obasjao svet; detalje iz života ruskih pesnika: Jesenjina, Visockog, Okudžave, Cvetajeve, Ahmatove, Jančevskog i Simonova i još puno toga čuli smo od posvećenih pojedinaca (dr Milijane Simonović, Laure Barna, Željka Sarića, Anite Panić...) koji svojim aktivnostima doprinose promociji, afirmaciji, unapređenju i očuvanju kulturnih

i umetničkih vrednosti.

Puna galerija publike

Iz bogatog sadržaja koji je svakodnevno publikom punio prostor galerije, salu Doma kulture ili memorijalne postavke (zavisno od prostora u kom se sadržaj odvijao) nije izostala ni prezentacija vremenske i reproduktivne umetnosti, pa su posetioci mogli da uživaju u kompozicijama nepravredno zapostavljenog srpskog violiniste i kompozitora Petra Stojanovića (1877-1857), koje su premijerno izveli profesori sa Fakulteta umetnosti u Nišu, Igor Aleksić, violina i korepetitor na klaviru Bojan Mladenović ili u sjajnim ruskim romansama u izvođenju Elene Stanisavljević.

U Evropskoj noći muzeja, završetak manifestacije *Muzeji Srbije deset dana od 10 do 10*,

obežan je okupljanjem Raščana, koji su u okviru interaktivnog programa *Raščanski spomenar* kroz prelistavanje starih fotografija, evocirali uspomene na prošla vremena, prisećali se događaja i ljudi iz prošlosti, što je imalo za cilj da se podstaknu da prikupe još veći broj fotografija i trajno sačuvaju od zaborava sve što je vezano za prošlost (ali i sadašnjost) Raške: od izgleda ulica, preko arhitekture, spomenika kulture, znamenitosti, zanata i običaja, do ličnosti koje su obeležile istoriju Raške kroz razne oblasti ljudskog delovanja.

Sve u svemu, Raška je tokom deset dana ove najveće nacionalne muzejske manifestacije širom otvorila vrata baštini i kroz sinkretičko jedinstvo svih umetnosti udovoljila znatiželji posetilaca i približila im mnogo toga vrednog pamćenja. ■

Razgovor o knjizi *Dva pjesnika i slika*, čiji je izdavač Galerija slika „Sava Šumanović” iz Šida

Na putu sveobuhvatnih promena

Sticanjem titule Evropske prestonice kulture 2021. Novi Sad nije dobio samo veliku privilegiju već i izuzetnu mogućnost da se predstavi međunarodnoj kulturnoj javnosti. Uz privilegiju i mogućnost istovremeno dolaze i izazovi, pa je bilo interesantno saznati šta sve očekuje novosadske muzeje u narednom periodu

Tekst: Tijana Palkovljević Bugarski / Fotografije: Artis centar, Galerija Matice srpske

Galerija Matice srpske, lider muzejske transformacije

U procesu pripreme aplikacije Novog Sada za titulu evropske prestonice kulture, a u cilju što uspješnije prezentacije kapaciteta, mapirani su i analizirani svi kulturni potencijali grada, ali istovremeno i sve njihove slabosti. Ustanovljeno je da Novi Sad u svojim muzejskim ustanovama ima izuzetne mogućnosti, po broju, raznovrsnosti i tipologiji muzeja, te se prirodno postavilo pitanje kako se ti potencijali mogu iskoristiti za dobijanje titule, a zatim i kako ih angažovati za što uspješniju realizaciju atraktivnih programa 2021. godine.

Transformacija za kratko vreme

Istovremeno, uočeno je da je za kvalitetnije pozicioniranje muzejskih ustanova na mapi kulturnih kapaciteta Novog Sada neophodna njihova

sveobuhvatna transformacija, koja bi podjednako obuhvatila i vidljivo i nevidljivo odnosno materijalno i nematerijalno. Takođe, ustanovljeno je i da je period od četiri pripremne godine do 2021. dovoljan da se ona sprovede. Pre svega neophodno je transformisati same muzejske zgrade i izložbene prostore kako bi postali dostupni i pristupačni u skladu sa evropskim standar-

Četiri pripremne godine do 2021. su potpuno dovoljne da se sprovede sveobuhvatna transformacija muzeja Novog Sada. I to transformacija koja bi podjednako obuhvatila i materijalni i nematerijalni aspekt muzejske delatnosti.

dima. Zatim, neophodno je unaprediti uslove izlaganja muzejskih predmeta i uskladiti ih sa najsavremenijim tendencijama koje će omogućiti gostovanja velikih izložbi.

Konačno, neophodno je modernizovati modele komunikacije i dostupnost informacija kroz digitalizaciju kolekcija i upotrebu modernih tehnologija i socijalnih mreža u cilju što aktivnije komunikacije sa publikom. Ipak, kao najurgentniji pokazao se proces promene razmišljanja i pristupa svakodnevnim muzejskim aktivnostima unutar samih ustanova. Stoga je na početku perioda pripreme za Evropsku prestonicu neophodno sprovesti edukaciju muzejskih profesionalaca kroz rezidencijalne programe i organizaciju različitih međunarodnih ekspertskih radionica i seminara.

Ulaganje u ljudske kapacitete omogućuje lakše i osmišljenije procese transformacije samih muzejskih zgrada i programskih aktivnosti kako bi svaka muzejska ustanova u gradu do 2021. godine bila spremna za velike projekte: izložbene, edukativne i participativne. Ali pre svega evropske!

Kulturne ambasade

Jedan od velikih projekata sa nazivom *Kulturne ambasade i ambasadori* upravo je okvir u kome se muzeji mogu najbolje pozicionirati u okviru projekta *Za nove mostove*. On predviđa da ustanove kulture postanu kulturne ambasade i da kroz gostovanja u inostranstvu promovišu svoje kolekcije u godinama pre 2021, ali i da 2021. budu mesta u kojim će se evropski muzeji predstaviti kroz svoje izložbe i tako novosadskoj publici predstaviti deo evropske kulturne baštine.

Muzeji treba da budu mesta komunikacije i susreta eksperata, kolekcija i ideja koje su u muzejskoj struci najaktuelnije i istovremeno da podstiču aktivan odnos sa publikom

koja u njih dolazi. Stoga je na novosadskim muzejima da pronađu partnere među evropskim muzejskim ustanovama, uspostave kontakte, otkriju zajedničke tačke interesovanja, preklapanja ili nadopunjavanja i na tim osnovama predlože projekte saradnje.

Realizacija projekta *Kulturne ambasade i ambasadori* ima za cilj da evropskoj publici u različitim gradovima predstavi kolekcije novosadskih muzeja i tako je podstakne da poseti Novi Sad kao evropsku prestonicu kulture 2021. godine. S druge strane, gostovanje evropskih muzeja bi Novi Sad učinilo mestom u kome se prepliću najaktuelniji muzeološki trendovi i najvredniji eksponati evropskih muzeja – evropskom muzejskom prestonicom.

Evropska prestonica kulture

Realizacija ovako zamišljenog projekta bi evropskoj publici u različitim gradovima

predstavila kolekcije novosadskih muzeja i tako ih podstakla da posete Novi Sad kao evropsku prestonicu kulture 2021. godine. S druge strane, gostovanje evropskih muzeja bi Novi Sad učinilo mestom u kome se prepliću najaktuelniji muzeološki trendovi i najvredniji eksponati evropskih muzeja – evropskom muzejskom prestonicom.

Muzeji imaju izuzetno mesto u kreiranju slike kulturno-istorijskih vrednosti i specifičnosti svakog grada. Oni vizualizuju njegovu prošlost, prenose poruke svojim konceptima stalnih postavki ali i aktivno učestvuju u kreiranju javnog mnjenja kroz odabir tema i modele prezentacije povremenih izložbi.

Muzeji su istovremeno mesta dijaloga sa drugim srodnim ustanovama a to dovodi do stalnog preispitivanja vrednosti, profesionalnih standarda i misije postojanja. Stoga, iskreno verujem da je pred muzejskim ustanovama u Novom Sadu veliki izazov jer mogu i treba da se pokažu kao nosioci identiteta grada, prostori kreativnih modela komunikacije prošlosti i sadašnjosti i aktivnog dijaloga sa savremenim čovekom. ■

Novosadski tim u Briselu u nadmetanju za status Evropske prestonice kulture

Dug put do muzeja

Vrbaški muzejski tim:
Pavle Orbović, Vesna Grgurović i Boro Vojinović

Kada su vredni vrbaški muezalci u zimu prošle godine objavili da je Gradski muzej Vrbas konačno formiran, sve je izgledalo kao jedna od onih fantastičnih operacija koje se odigravaju preko noći. Međutim, najmlađa muzejska kuća u Srbiji je nastajala dugo, a da bi konačno bila dovršena bilo je potrebno gotovo 50 godina

Tekst: Majda Sikošek /Fotografije: Boris Bilenjkij, Majda Sikošek

Ištván Đenge, nastavnik istorije iz Vrbasa i zaljubljenik u prošlost, doprineo je osnivanju vrbaške Muzejske zbirke 1969. godine. Tako je zametnuta klica današnjeg Gradskog muzeja. Stasalu klicu dugo je zalivala i negovala Dragica Vukotić, rukovoditeljka Zbirke do 2014. godine, a od tada do danas Vesna Grgurović, arheološkinja i danas rukovoditeljka Gradskog muzeja Vrbas.

„Nije bilo jednostavno stići od Zbirke do Muzeja. Zahvaljujući razumevanju opštinskih vlasti u novembru 2016. godine došlo je do izmene u osnivačkom aktu Kulturnog

centra kada smo dobili status muzeja. Iako i dalje u sastavu Kulturnog centra mi smo po svim parametrima od tada muzejska jedinica“, objašnjava Vesna Grgurović kako je tekao jedan vrlo složen, višegodišnji proces.

Uz lični trud i nesebično zalaganje, koji su, pre svega, izraz velikog entuzijazma, postigli su rezultat i ostvarenje onoga što je planirano.

Važna podrška opštine

„Naišli smo na značajnu podršku u Opštini, podržao nas je i direktor Kulturnog centra, pa su stvoreni uslovi da se s malo sredstava

napravi nešto konkretno“, dodaje naša sagovornica.

Ceo proces započeo je u aprilu 2016. godine uz stručni nadzor matične ustanove – Muzeja Vojvodine. Definisan je muzejski prostor, započeti su radovi na formiranju stalne postavke i po prvi put su svi artefakti popisani i razvrstani na one koji jesu muzejski predmeti i one koji to nisu. Formirane su četiri muzejske zbirke tako da novi Gradski muzej Vrbasa danas ima arheološku, istorijsku, etnološku i umetničku zbirku. Sve su vezane za istoriju Vrbasa, od prvih tragova ljudskih naselja do danas.

„Važno je napomenuti“, kaže Vesna Grgurović, „da je stalna postavka već postojala, ali u drugom, mnogo manjem objektu. Za nas je ceo ovaj proces bio veliki izazov, ali mislim da je deset godina bilo sasvim dovoljno za formiranje muzeja. Uz želju je stigla i podrška, pa su stvoreni uslovi da se realizuje i nova stalna postavka.“

Za sve one koji su imali prilike da posete nekadašnju stalnu postavku pre transformacije koja je dovela do stvaranja Gradskog muzeja Vrbasa, razlika je očigledna. Danas postoje kao odvojene i jasno definisane prostorije: depoi, kancelarije, konzervatorska laboratorija i naravno izlagački prostor.

Najveća vidljiva razlika za publiku je svakako u izlagačkom prostoru. Kuća u kojoj je Gradski muzej nekada je bila stambena kuća sa apotekom, jednom od tri u Vrbasu pre drugog svetskog rata. Građena je između dva rata, a nakon Drugog svetskog rata dozidano je jedno krilo u kojem su sada muzejske kancelarije. Pre nego što je ovde stigla prvo zbirka, a od decembra 2015. i muzej, bile su opštinske prostorije.

Kako je Muzej smešten u gospodskoj kući u centru Vrbasa nekadašnje sobe i saloni sa velikim staklenim vratima i unutrašnjim prozorima koji gledaju na hol, bili su prikladni za balove i čajanke, ali ne i za muzej. Vredne ruke, dobre zamisli i spremnost

nadležnih da izađu u susret doprineli su potpunom preobražaju ovog prostora.

Neki zidovi su uklonjeni, napravljeni su lučni otvori, uklonjeni su i prozori koji su

ristan prostor.

Mnogo toga važnog i zanimljivog ima da pokaže ovaj mladi gradski muzej. Kao što je, na primer, priča o crkvi sa lokaliteta

Jedan od najvažnijih predmeta u Muzeju je kopija slovenske pseudofibule iz Vrbasa, čiji se original nalazi u Muzeju Vojvodine u Novom Sadu. Ova pseudofibula je jedina takve vrste pronađena van južne Rusije.

gledali na unutrašnji hodnik i sve je dobilo novu namenu. Prostorije okrenute ulici pripale su stalnoj postavci muzeja *Vrbas, čovek i priroda – sinergija ili nešto drugo*. Putovanje kroz istoriju i nastanak Vrbasa, od neolita do početka 20. veka. Sve logično, sve jasno, iz jednog u drugo neprimetno se preliiva i teče kao i sam život lagano menjajući oblike.

Raznolike zbirke, zanimljive priče

Središnji niz prostorija namenjen je tematskim izložbama. Za razliku od zagasito crvenih zidova vrbaške priče, ovde su zidovi beli, neutralni spremni da prihvate svaki izazov. Unutrašnji hol spretno je iskorišćen kao još jedan dodatak za izlaganje. Nešto što bi moglo da bude smetnja postalo je ko-

šuvakov salaš – Klisa. Crkva sa tri apside iz 13. veka, što je veoma neobično s obzirom da se prve trikonhalne crkve javljaju tek krajem 14. veka, ukrašena freskama i pozlaćenim ikonama – velika za to vreme i očigledno važna. Na tom lokalitetu pronađeni su i dokazi o prvim naseobinama iz doba starčevačke kulture.

Interesantan je i podatak da je posed na kome se nalazi Šuvakov salaš ugarska kraljica Marija darovnicom iz 1387. poklonila Nikoli II Gorjanskom, prijatelju i šuraku despota Stefana Lazarevića (bio je oženjen Stefanovom sestrom Teodorom). Naselje je nestalo početkom 16. veka u požaru.

Jedan od najvažnijih artefakata u Muzeju je i kopija slovenske antropozoomorfne pseudofibule iz Vrbasa, čiji se original nalazi u Muzeju Vojvodine u Novom Sadu. Vrbaška pseudofibula je jedina takve vrste pronađena van matičnog područja južne Rusije, a bila je i predmet stručnog rada Vesne Grgurović.

Gradski muzej Vrbas ima puno toga da pokaže publici, a prostora nikada dovoljno. No, kreativni vrbaški muzealci su snalažljivi pa kada ponestane prostora, kao što je to slučaj u delu gde se priča o savremenom Vrbasu s početka 20. veka, smisle atraktivne vitrine sa fikokama i reše problem na elegantan način.

Puno je zanimljivih, intrigantnih priča i artefakata u ovom muzeju, pred čijom ekipom je još mnogo posla. Vesna Grgurović, Boro Vojinović, istoričar-kustos, Pavle Orbović, istoričar-kustos i dokumentaristkinja Biljana Muhađinović, puni su ideja, entuzijazma i volje, želje da od kolega nauče sve što je važno da bi muzej na noge postavili i razvijali pa ih taj posao ne plaši. ■

Stalna nova postavka

Od nepoznavanja do privrženosti

Inspirativno svedočenje kako su se kruševački muzealci borili i izborili za pažnju publike i značajno unapredili saradnju s lokalnom zajednicom

Tekst: Zorana Drašković / Fotografije: Živojin Manojlović

Kuća Simića u Kruševcu

Kuća Simića, u sastavu Narodnog muzeja Kruševac, smeštena u samom srcu srednjovekovne prestonice kneza Lazara Hrebeljanovića, bila je dugo vremena u kritičnom stanju kada je reč o restauraciji i konzervaciji ove zanimljive građevine nastale pod uticajem orijentalnih arhitektonskih stilova. Zahvaljujući blagonaklonom stavu lokalne samouprave, upornosti tadašnje direktorke Eme Radulović i donaciji Mercy Corpsa. Kuća Simića je rekonstruisana tokom 2007. godine, a opremljena u skladu sa prilično uopštenom namenom do kraja 2008. godine. Dami u izvesnim godinama, sagrađenoj krajem osamnaestog ili u osvit devetnaestog veka ovaj *makeover* je bio neophodan.

Stalna postavka *Enterijer gradske kuće u*

kruševačkoj varoši u prvim decenijama dvadesetog veka pripremana prethodnih godina udobno se smestila na sprat sa elegantnim tremom i pogledom na Spomenik kosovskim junacima. Prizemlje je tek trebalo uklopiti u nešto savremeniji koncept koji bi onogučio da se građanska prošlost sa merom i ukusom sretne se pešačkom zonom preplavljenom kafićima i eventualno privuče neke mlade ljude zabavljene ispijanjem kapučina, da zavire u prostor koji ne posećuju tako često.

Ideja da se vrata muzeja širom otvore za sugrađane svih uzrasta, domaće i strane turiste kojih je, zahvaljujući zahvatima gradske turističke organizacije bivalo sve više, te različite potencijalne posetioce, bila je formulisana tek na papiru.

U centru grada, a nevidljivi

Koliko je Kuća Simića davne 2008. bila nepoznata i samim Kruševljanima ilustruje dijalog koji sam pre nekog vremena vodila sa lokalnim taksistom. Žureći na posao rekoh mu da vozi do Kuće Simića. Zbunjeno me je pitao gde je to. „To“ se nalazilo u samom centru grada, na samom početku pešačke zone. Da bi ovaj taksista, kao i ostali Kruševljani promenili percepciju, trebalo je da postanemo vidljivi, a uz nešto kreativnog doprinosa i prepoznatljiviji.

Bašta obližnjeg kafića, čiji se stolovi i stolice od plastičnog ratana šire do ispred ulaza u Kuću, nije mnogo pomogla. Još manje su sarađivali ogromni suncobrani čija su se imena menjala iz sezone u sezonu...

Zaklanjali su, ne samo ulaz, već i čitav objekat, koji nije zanemarljivih gabarita. Kako danju tako i noću, kada su dokone mušterije štitili od jake ulične rasvete.

Grad se nije mogao odreći prihoda od ležarine za dotične stolove, a muzej se nije hteo odreći posetilaca. A kako je srednja građanska klasa odavno izgubila kako ekonomski, tako i kulturni primat i postala gotovo nevidljiva, ozbiljno smo se zapitali kome i kako poslati poruku: „Dodite u vaš muzej“. Krenuli smo od stanovišta da smo drugačiji. U moru „etno“ sadržaja koji su poslednjih decenija preplavili kulturno tržište Srbije, Kuća Simića je pružala uvid u građansko, otmeno iskustvo.

Do kraja 2012. u parteru Kuće Simića smenjaju se etnološke, arheološke, gostujuće izložbe ali se ne stvara autentični kulturni proizvod suštinski povezan sa stalnom postavkom koji bi komunicirao sa posetiocima stvarajući atmosferu zajedničkog trajanja. Mali prostor izdvojen na nekoliko celina, pored idejnog, predstavljao je i tehnički izazov.

Publika kao najbliži saradnik

Radeći na prezentaciji delova zbirke koji se godinama skrivaju u depou, novembra 2012. godine, postavili smo izložbu *Damski šesir*, Zorice Simić, muzejske savetnice, etnologa. Izložba postavljena u intimnom prostoru Malog salona, pored dvadesetjednog šesira iz etnografske zbirke Narodnog muzeja Kruševac (od kojih su posetiteljke mogle da probaju jedan model i fotografišu se), sadržala je i fotografije starih kruševačkih porodica čiji su članovi nosili šesire slične izloženim. Posetioци su bivali animirani ponudom da probaju jedan od eksponata, a mnogi od njih su na izloženim fotografijama prepoznavali svoje rođake, komšije, prijatelje, iz vremena starog Kruševca. Ovom izložbom otvorena je plodna, sada već višegodišnja komunikacija muzeja i posetilaca koji su u ovoj i narednim izložbama prepoznali obrise gotovo zaboravljenog i nedostajućeg građanskog življenja.

Nakon *Damskog šesira* usledile su izložbe vezane za različite segmente života građanske klase na razmeđu devetnaestog i dvadesetog veka.

Izložba *Porodični album*, otvorena marta 2013. godine, autora Zorice Simić i Zorane Drašković Kovačević, predstavljala je korak dalje u pozicioniranju Kuće Simića kao autentične oaze oživljenih sećanja na nekadašnje Kruševljane u svesti njihovih potomaka. Pozajmili smo preko sto pedeset fotografija iz porodičnih albuma Kruševlja-

Sa otvaranja izložbe *Hajdemo u planine*

na iz poslednjih decenija devetnaestog veka (najstariji portreti iz 1887. godine) i prve polovine dvadesetog veka. Konačni rezultat je postavka koju je, tokom nepuna dva meseca, videlo preko dve hiljade posetilaca,

dignitet muzejskoj prezentaciji, u realizaciji izložbi smo se rukovali zadovoljstvom brojnih posetilaca koji su u muzeju pronašli deo svog varoškog identiteta, voljni da se uključe u očuvanje istog.

Kuća Simića, u sastavu Narodnog muzeja Kruševac, postala je prostor u kojem se publika oseća kao u sopstvenoj kući

mahom Kruševljana, jer je izložba imala izrazito lokalni karakter, ali i više desetina vrednih fotografija koje smo dobili na poklon i mnoštvo dotad nezabeleženih priča o starim Kruševljanima.

Izložba za izložbom

Izložba *Da, to sam ja, malo sam se promenio/la* (autori Zorana Drašković Kovačević i Goran Vasić) postavljena je početkom 2014. godine. Parovi fotografija između kojih je proteklo najmanje 20, a u nekim slučajevima i preko 65 godina, predstavljeni su na nekoliko desetina panoa. Veliko interesovanje sugrađana, posle javnog poziva prosleđenog putem lokalnih medija ali i facebook stranice Narodnog muzeja, rezultiralo je prikupljanjem 120 parova fotografija, koje su iziskivale više prostora, te se izložba iz Malog salona proširila na čitavo prizemlje Kuće Simića. Lokalnog karaktera, namenjena posetiocima iz neposrednog okruženja, privukla je ovaj put publiku srednje i mlađe generacije čiji su se predstavnici sa svojim fotografijama našli na izložbi.

Kuća je postala prepoznatljiva po projektima koji izlaze van muzejskih šablona. Kritиковani od kolega da ne prikazujemo autentične muzejske predmete i oduzimamo

Sledile su izložbe *Štrudla bečka, a torta Varsina*, o uticaju evropske kuhinje na kućnu izradu poslastica u Kruševcu i okolini, *To su bili svatovi*, o svadbama lepih i umnih Kruševljanki, *Divan dan!*, o proslavi prvih, osamnaestih i stotih rođendana, *Stade se biser zlatom nizati*, izložba nakita iz etnografske zbirke Narodnog muzeja Kruševac, a u toku je izložba *Hajdemo u planine*, koja obeležava 70 godina postojanja Planinarskog društva „Jastrebac“. Zajednički imenitelj je aktivno učešće publike i stvaranje prisnih, gotovo prijateljskih odnosa između muzeja i lokalnog stanovništva. ■

Minimum sredstava, maksimum publike

Kako organizovati kvalitetne edukativne muzejske programe u vreme krize, s minimalnim sredstvima, pitanje je na koje je pokušao da odgovori seminar *Edukacija u muzejima i rad sa publikom – primeri dobre prakse i predlozi edukativnih programa* održan prošlog decembra u Kolarčevoj zadužbini u Beogradu

Tekst: Milena Milošević Micić / Fotografije: Bora Milićević, Slavko Spasić

Seminar je održan uprkos nedostatku subvencija

Edukativna uloga muzeja prepoznata je još u 18. veku i vezuje se za nastanak muzeja kao javnih ustanova, institucija čija je osnovna funkcija doprinos zajednici. Više od trideset godina edukacija u muzejima jedan je od strateških elemenata u radu muzeja i značajan element u ostvarivanju njihove društvene funkcije i aktivnog odnosa sa zajednicom.

Značaj edukacije kao organizovanog pristupa u komunikaciji i interpretaciji zbirke, kulturnog nasleđa u najširem smislu, ali i širenju znanja i očuvanju civilizacijskih tekovina ogleda se i u definiciji Međunarodnog saveta muzeja, koji muzej prepoznaje u okviru Bečke deklaracije iz 2007. godine, kao nekomercijalnu, javnu ustanovu u službi društva i njegovog razvoja, otvorenu za javnost, koja u svrhu proučavanja, obrazovanja i zadovoljstva, nabavlja, čuva, istražuje,

komunicira s publikom i izlaže materijalna svedočanstva o ljudima i njihovoj okolini.

Muzejski pedagozi u akciji

Nacionalni komitet ICOM Srbija je na temelju jasno iskazane potrebe muzealaca odlučio da u program svojih aktivnosti 2016. godine uvrsti i seminar u čijem fokusu bi se našli muzejski edukativni programi i rad sa publikom.

Komisija za organizaciju seminara Nacionalnog komiteta, u sastavu: dr Biljana Đorđević (Narodni muzej u Beogradu), Milena Milošević Micić (Zavičajni muzej Knjaževac), Željko Anđelković (Narodni muzej Niš) pripremila je seminar pod nazivom *Edukacija u muzejima i rad sa publikom – primeri dobre prakse i predlozi edukativnih programa*, sa ciljem da se u vreme ekonomske krize, ograničenih sred-

stava i nedostatka stručnih kadrova, zaposlenima u muzejima predstave i ponude moguća rešenja i već realizovane ideje kao primeri dobre prakse, odabrani na osnovu postignutih rezultata, ostvarenog kontinuiteta u radu i relativno skromnih finansijskih i tehničkih zahteva.

Seminar se sastojao iz dva dela, pri čemu su u prvoj sesiji kustosi – predavači predstavili svoja iskustva pred brojnim kolegama iz Srbije i regiona, metodologiju, tehnička i druga pomagala koja primenjuju pri realizaciji programa, skrenuvši tom prilikom pažnju na dobre strane predstavljenih programa, moguće probleme i rezultate koji su doveli do uspostavljenja saradnje sa obrazovnim i drugim ustanovama kulture u okviru lokalne zajednice.

U drugom delu učesnici seminara podeljeni

u četiri grupe, uz mentorstvo kustosa – predavača pristupili su praktičnom radu sa idejom koncipiranja novih edukativnih programa ili adaptacije predstavljenih programa u cilju njihove primene u sopstvenom okruženju i institucijama.

U toku drugog dela seminara usledila je intenzivna diskusija, razmena ideja i mišljenja, sagledane su mogućnosti ali i potencijalne smetnje i izazovi. Zaključci diskusije tiču se aktivnog uključivanja posetilaca u interaktivnu komunikaciju sa muzejskim zbirkama i postavkama, kao i njihovo angažovanje u toku priprema i realizacije programa.

Od Pojmovnika do performing arta

Predavači na seminaru bili su: Jelena Ognjanović (Galerija matice Srpske, Novi Sad) koja je predstavila *Dečiji edukativni program - Moja galerija*, Slađana Velenđević Milaković (Muzej Vojvodine, Novi Sad), program *Igračke pričaju – veliki projekat za malo para*, Milena Milošević Micić (Zavičajni muzej Knjaževac) sa programom *Zavičajni pojmovnik kao model edukativnog programa muzeja* i Dragan Kiurski (Narodni muzej u Kikindi), koji je predstavio program pod nazivom *Performing art u muzeju*.

NK ICOM Srbija planira da u toku 2017. godine organizuje okrugli sto koji bi omogućio predstavljanje ostvarenih rezultata učesnika seminara na osnovu novih programa koji su nastali ili su razvijeni na osnovu predstavljenih edukativnih programa.

Veliki broj učesnika potvrdio je opravdanost organizacije ovakvog seminara i ukazao na neophodnost pokretanja i daljeg razvoja obrazovnih programa u muzejima, i permanentno stručno usavršavanje profesionalaca u muzejima. Seminaru je prisustvovalo sedamdeset i pet učesnika iz dvadesetak gradova u Srbiji kao i četvero kolega iz Gradskog muzeja u Osijeku (Hrvatska). ■

Veloko interesovanje za seminar

Seminar NK ICOM Srbija, održan u Kolarčevoj zadužbini prošle godine, bez obzira na činjenicu da je ostao bez državnih subvencija, privukao je veliki broj kolega

Potpuna interakcija

Neprocenjiva saznanja o kineskoj muzeologiji

ICOM-ov Međunarodni centar za muzejske studije u Pekingu jedna je od najprestižnijih škola za muzejske stručnjake na svetu, otuda mogućnost da se ode na usavršavanje u ovu instituciju predstavlja veliku privilegiju. Predstavnica ICOM Srbija bila je prošle godine prvi stručnjak iz naše zemlje kojem je odobren grant za Peking, a u isto vreme i jedina osoba iz Evrope među kolegama iz Kine i celog sveta

Tekst i fotografije: Bojana Bogdanović

Poseta Letnjoj palati kao deo muzejske edukacije u Pekingu

Teško je opisati iznenađenje kada sam krajem septembra 2016. godine od ICOM-ovog Međunarodnog centra za muzejske studije dobila potvrđan odgovor da sam izabrana za jednog od trideset učesnika specijalističke radionice *Collecting Objects, Telling Stories*, koja je održana u periodu 7-15. novembra u Pekingu. Pored svih stručnih materijala vezanih za program, organizator je poslao informaciju i o drugim učesnicima programa. Gledajući slike Antonia iz Meksika, Zahre iz Irana, Virhinie iz Argentine, Marli iz Kine, Taia iz Vijetnama i drugih kolega s kojima ću provesti sedam dana u dalekoj Kini, nisam

mogla ni da pretpostavim koliko dragocenih stvari ću saznati i novih, trajnih veza uspostaviti sa kolegama iz celog sveta.

Jedina Evropljanka

Činjenica da sam kao predstavnik ICOM Srbije i svog matičnog muzeja "Staro selo" u Sirogojnu, ne samo jedina osoba iz Srbije, već i jedina Evropljanka, predstavljala je ogromnu odgovornost i doprinela je da put krenem pomalo nervozna. Putovanje do glavnog grada Kine trajalo je više od petnaest sati. Na prvi pogled, grad sa 22 miliona stanovnika odaje utisak svetske metropole koju krase oblakoderi, savršeni putevi, či-

ste, široke ulice. U hotelu me je sačekala Kianhui, kustoskinja Muzeja Palate, sa kojom sam do polaska razmenila na desetine mejlova. Zatim je usledilo oficijalno upoznavanje sa drugim učesnicima programa. Bila je to prilika da predstavim rad Muzeja na otvorenom "Staro selo" u Sirogojnu, koji je 2014. godine bio nominovan za najbolji evropski muzej (EMYA), ali i da čujem zanimljive podatke o radu muzeja u Pakistanu, Iranu, Filipinima, Vijetnamu, Mongoliji.

Radna dinamika u nastupajućih sedam dana je bila tako velika da smo tek na trenutak, između predavanja i radionica, uspevali da zavirimo u Muzej Palate i Gugong Institute

Radionica kaligrafije

u kojem je program stručnog usavršavanja bio organizovan. Tokom devet dana imali smo priliku da od profesora Šan Jiksia-
ng (Kina), Liang Jinšeng (Kina), Leontine Meijer-van Menš (Nemačka), Song Jirong (Kina), Roberta Čajlda (Engleska), Rafaela Rotša (Francuska), Kloda Fobera (Kanada) i Guan Kiang (Kina) naučimo mnogo novih i praktično primenljivih stvari kada je reč o savremenoj muzejskoj praksi.

Posebno su bila zanimljiva predavanja *The World of an International Palace Museum*, *Collection Management – A case study of the Palace Museum*, *Liquid Collecting*, *The Relevancy of (Participatory) Collecting*, *On the Hospital of Cultural Heritage*, *Risk Management of Collections*, *Collections at Risk: Understanding the Illicit Traffic in Cultural Goods*, *Risk Management in practice*, *Reading Artefacts* i *Protection of Cultural Heritage in China*. Svako od predavanja podrazumevalo je aktivno praćenje i učestvovanje što je programu usavršavanja davalo posebnu dinamiku.

Naročito je interesantan bio praktičan deo obuke organizovan u konzervatorskim radionicama Muzeja Palate u kojima smo imali da vidimo neke od 1.800.000 eksponata koji se nalaze u zbirkama ovog velikog muzeja. Kao muzejskom edukatoru posebno interesantna i dragocena mi je bila razmena iskustava sa kolegama pedagozima iz Muzeja Palate, koji spada u pet najvećih i najposećenijih muzeja na svetu, i Glavnog muzeja Pekinga, koji nam je predstavio rad svojih pedagoških službi. O kakvim je muzejskim gigantima reč dovoljno ilustruje podatak da Muzej Palate poseti 15 miliona osoba godišnje, dok u Glavni muzej Pekinga dnevno uđe 3.000 posetilaca.

Svakog dana nakon završetka predavanja i radionica imali smo priliku da upoznamo grad i lokalnu kulturu. Peking je ogroman grad s mnogo atraktivnih lokacija kada je reč o baštini. Od čuvenog Nebeskog hrama preko Diplomatskog kvarta, do jezera Šičahai. Imali smo priliku da u lokalnim restoranima probamo tradicionalna jela i pića, koja se većini nas i nisu baš dopala.

Tajne Zabranjenog grada

Organizatori su se zaista potrudili da nam boravak u njihovoj zemlji bude zanimljiv. Glavne znamenitosti Kine obišli smo u organizaciji ICOM-ovog Međunarodnog centra za obuku. Tako smo jedini slobodan dan u okviru programa proveli u obilasku Kineskog zida, svetske turističke atrakcije, koja sa razlogom nosi tu titulu. Podjednako im-

presivna je bila i poseta Letnjoj palati, koja je svrstana na UNESCO-vu listu svetske baštine, dok je poseban doživljaj predstavljala poseta Muzeju carske gastronomije i performansu koji prati večeru koja je sastavni deo obilaska ovog privatnog muzeja.

Glavno iznenađenje organizatori su nam priredili poslednjeg dana. Kao muzejski stručnjaci imali smo zadovoljstvo da nam u Muzeju Palate kineske kolege pokažu one

Put u Kinu i sticanje novih
znanja u zemlji koja ima
potpuno drugačiju muzejsku
tradiciju neprocenjiva su
profesionalna iskustva

prostore koji nisu otvoreni za većinu posetilaca. Ulazeći u savršeno restaurirane i konzervirane delove Zabranjenog grada koji su stari par stotina godina, imali smo priliku da uz stručno vođenje upoznamo onaj manje "vidljiv" deo kineske istorije.

Put u Kinu i učešće na edukativnoj radionici *Collecting Objects, Telling Stories* predstavlja izvanredno profesionalno iskustvo. Razmenom i sticanjem novog znanja u zemlji koja ima drugačiju muzejsku tradiciju, u profesionalnom smislu, profitirali su ne samo pojedinci iz svih krajeva sveta, već i institucije u kojima radimo, kao i strukovne asocijacije čiji smo članovi. Dalja saradnja sa kolegama iz Kine, koji su veoma zainteresovani za razmenu iskustava sa kolegama iz Srbije, mogla bi da predstavlja jedan od prioriteta kulturne strategije naše zemlje u budućnosti. ■

Bojana Bogdanović je bila jedina Evropljanka na seminaru u Peking

Praško proleće i pariska jesen

Od Muzeja Karlovog mosta u Pragu do Halle Saint Pierre u Parizu, Muzej naivne i marginalne umetnosti iz Jagodine i ove godine nastavlja sa uspešnim osvajanjem evropskih likovnih prostora

Tekst: Nina Krstić / Fotografije: Muzej naivne i marginalne umetnosti

Otvaranje izložbe „Iz dva ugla” u Muzeju Karlovog mosta u Pragu, april 2017.

Muzej naivne i marginalne umetnosti spada među domaće muzejske institucije s najvećom dinamikom kada je reč o međunarodnim programima, a pre svega izložbenoj aktivnosti. Tako je MNMU već u proleće ove godine gostovao u Pragu. U Muzeju Karlovog mosta u Pragu, 12. aprila je otvorena tematska izložba *Iz dva ugla* u čijem su se fokusu našla dvojica stvaralaca - Dobrosav Milojević i Barbarien. Na izložbi su govorili Pavel Zdenjak, direktor Muzeja Karlovog mosta, Nina Krstić, autor izložbe i ambasadorica Republike Srbije u Pragu, njena ekselenci-

ja gospođa Vera Mavrić, koja je i otvorila izložbu.

Izložba koju je činilo trideset radova Dobrosava Milojevića, jednog od najznačajnijih naivnih umetnika Srbije i Barbariena, tzv. autsajdera, svetskog klasika iz zbirke MNMU, izazvala je veliko interesovanje češke publike. Štampan je i katalog na srpskom, češkom i engleskom jeziku u izdanju MNMU, pod pokroviteljstvom Ministarstva kulture i informisanja RS. Ova izložba, koja je trajala do 15. maja tekuće godine, još jedna je u nizu značajnih projekata u okviru saradnje Muzeja Karlovog mosta, Udruže-

nja Luka Praha i Muzeja naivne i marginalne umetnosti iz jagodine, koja traje duže od jedne decenije.

Balkanske turbulencije u Parizu

Muzej naivne marginalne umetnosti uveliko priprema izložbu pod nazivom *Turbulences dans les Balkans – Balkanske turbulencije*, čije izlaganje se planira ove jeseni u Parizu. U organizaciji ugledne pariske galerije Halle Saint Pierre i Muzeja naivne i marginalne umetnosti, a pod pokroviteljstvom Ministarstva kulture i informisanja Republike Srbije *Balkanske turbulencije* će posredstvom više

od 100 originalnih umetničkih dela - slika, skulptura, crteža, kolaža, instalacija, predstaviti dvadeset samoukih vizionara, autsajdera, art brutista iz Srbije. Među izloženim delima umetnika različitih generacija i senzibiliteta biće i reprezentativna dela svetskih klasika ove vrste umetnosti: Save Sekulića, Vojislava Jakića, Ilije Bosilj Bašičevića, Barbariena, Milana Stanisavljevića, Matije Staničića. Uz ova velika imena biće izložena dela Ljubiše Jovanovića – Kenea, Joškin Šiljana, Vojkana Morara, Igora Simonovića, Dragana Milivojevića, Ivane Stanisavljević i drugih.

Autorke izložbe i kataloga su Martin Lizardi i Nina Krstić, istoričarke umetnosti, direktorke dve vodeće evropske ustanove kada je reč o naivnoj i marginalnoj umetnosti - galerije Halle Saint Pierre i Muzeja naivne i marginalne umetnosti. Osnovna zamisao je da se međunarodnoj publici predstave umetnici iz Srbije, koji su se već potvrdili u svetu svojim originalnim stvaralaštvom, a koji stvaraju van okvira tzv. umetničkog mejnstrima na Balkanu.

Duga, uspešna saradnja

Autorke ove izložbe u više navrata su realizovale izuzetno uspešne zajedničke projekte. *Balkanske turbulencije* nesumnjivo otvaraju mogućnost da se svetskoj javnosti predstave najreprezentativnija dela klasika naivne i marginalne umetnosti iz Srbije uz radove jedne generacije umetnika, koja uveliko stvara i izlaže širom sveta, ali i neka nova imena mladih autora, koja se na međunarodnoj likovnoj sceni ove vrste pojavljuju prvi put.

Saradnici na ovom značajnom projektu su Lorens Majdenbaum, Ivan Zupanc i Slobodan Štetić, kao i kolege iz Muzeja naivne umetnosti "Ilijanuma" iz Šida, Narodnog muzeja u Kraljevu i Udruženja Art Brut Serbia iz Beogradu, koji su pomogli, u svom domenu, da se čitav projekat uspešno realizuje.

Otvaranje izložbe planirano je za 7. septembra 2017. godine. Pariska publika će moći da vidi izložbu do 14. januara 2018. godine. U vreme trajanja izložbe u Kulturnom centru Srbije u Parizu planiran je niz pratećih programa, od projekcija filmova preko predstavljanja umetnika, do radionica. ■

Od 7. septembra 2017, pa sve do 14. januara 2018. međunarodna publika će moći da vidi izložbu *Balkanske turbulencije* u čuvenoj pariskoj galeriji Hall Saint Pierre, dok će se prateći programi ove velike izložbe odvijati istovremeno u Kulturnom centru Srbije u Parizu.

Selo koje osvaja metropole

Stručnjaci iz Sirogojna već nekoliko godina dokazuju da muzej ne mora biti u velikoj svet-skoj metropoli, a da bi bio lider u svojoj oblasti. Izuzetna međunarodna aktivnost jedinog srpskog muzeja na otvorenom istovremeno privlači brojne muzealce i srodne stručnjake da se upute u zapadnu Srbiju

Tekst i fotografija: Nikola Krstović

Letnja škola muzeologije u Sirogojnu

Međunarodne aktivnosti bilo koje muzejske institucije, tako i Muzeja na otvorenom „Staro selo“ u Sirogojnu plod su istrajnog rada u samoj instituciji, sposobnosti da se uvođe inovacije u modele realizacije programa i, konačno, stvaranja mreže kredibilnih saradnika u inostranstvu.

Kruna ovakvog pristupa „Starog sela“ bila je gostovanje na Univerzitetu Sorbona 1 u Parizu u okviru evropskog fonda za nauku Horizont 2020 i projekta *Cultural base* u kojem učestvuju šest evropskih partnera sa ciljem razmatranja pitanja vezanih za kulturno nasleđe i muzeje, društveno učešće u radu muzeja i inkluziju različitih baštinskih zajednica.

Kao model dobre prakse, „Staro selo“ predstavilo se predavanjem *Curatorial shaping of the world* doktorandima studija baštine na Sorboni, učešćem na konferenciji *Which*

Museums for the (European) Heritage of the 21st Century? i prezentacijom *Heritage as Act(ion): Inevitable Challenge to the Public Adherence*.

Među najboljima

Neki od učesnika konferencije bili su i Luvr (Odeljenja za islamsku umetnost i istraživanje), Kej Branli (Odeljenje za istraživanje i komunikacije), Luvr Lens, Univerzitet Barselona, Centralnoevropski Univerzitet, Luis Rapozo, predsednik ICOM Evropa, Fransoa Merez, predsednik ICOFOM-a, Mark Onil iz Zajednice muzeja Glazgova, koja je 2013 dobila Gran pri Evropskog muzeja godine, Tomislav Šola iz The Best in Heritage, Irina Subotić iz Evropa Nostra.

Poziv za gostovanje na Sorboni, lepa je posledica pete Letnje škole muzeologije održane u Sirogojnu 2016.godine u kojoj su učestvovali profesori Sorbone Dominik Pulo i Arno Bertinet, kao i studenti doktor-

skih studija Sorbone i doktorandi Filozofskog fakulteta u Beogradu. Rezultat pete po redu Letnje škole je Međunarodni zbornik *Discussing Heritage and Museums: Crossing Paths of France and Serbia*.

Za Muzej na otvorenom „Staro selo“ 2016. godina predstavljala je veoma plodnu godinu na polju međunarodnih aktivnosti. Nastavljeni su projekti sa: Američkim save-
tom i programom FLEX u okviru eko-kreativnog kampa Global Youth Service Day, Univerzitetom Edmonton u Alberti u okviru Prolećne škole antropologije, Katedrama za ples i performans Univerziteta Rauhempton na razradi projekta „Igra kao izazov“, nakon uspešnih predavanja studentima na ovom londonskom univerzitetu početkom 2016. godine.

Razvijen je i dogovoren naučni projekat u saradnji sa Etnografskim institutom SANU i slovačkim Nacionalnim muzejom u Mar-

tinu i gostovanje izložbe *Dnevnik jednog veka* tokom 2017.godine. Izložba *Kod:Rod* realizovana je kao međunarodni projekat u okviru saradnje sa KC Grad iz Beograda i u okvirima projekta *U potrazi za inspiracijom*.

Takmičenje sa Skansenom

Predstavници muzeja odazvali su se pozivu na jubilaru konferenciju AEOM - Asocijacije evropskih muzeja na otvorenom u Bokrijku u Belgiji (nakon niza uspešnih predstavljanja u Češkoj i Slovačkoj 2011, Nemačkoj 2013. i Norveškoj 2015.godine), a u okviru kampanje za organizaciju AEOM konferencije u Srbiji 2021.godine. Muzej „Staro selo“ je od 2016.godine zvaničan kandidat, a konačnu odluku doneće UO AEOM-a na konferenciji u Engleskoj 2017. godine.

Protivkandidat je, niko drugi do švedski Skansen. „Staro selo“ predstavilo se i na konferenciji ALHFAM u Baton Ružu u Luizijani, prezentacijom *Heritage [in a] Supermarket – 9 Deaths of Curator*, kao i u rumunskom nacionalnim muzeju na otvorenom „Dimitrije Gušti“ u Bukureštu, otvarajući konferenciju povodom obeležavanja

80 godina postojanja muzeja, prezentacijom *The Future of Houses is in People*. Predstavnik Muzeja je učestvovao i na ICOM seminaru i radionica *Govor muzejskog predmeta* u Pekingu.

„Staro selo“ bilo je i domaćin međunarodne naučne konferencije *Selo Balkana: Kontinuiteti i promene* u saradnji sa Istorijskim institutom SANU, koorganizator seminara Kreativna Evropa u cilju razvoja ideja i platformi za međunarodnu saradnju institucija i organizacija u Srbiji, kao i učesnik međunarodne konferencije *Nesvrstani muzej* u Muzeju istorije Jugoslavije.

Vrhunac saradnje

Vrhunac međunarodne saradnje u obliku platforme za razvoj ideja i praksi muzeja na otvorenom, konačno i same baštine, svakako predstavlja peti broj Međunarodnog zbornika Muzeji na otvorenom 2016 pod naslovom *Knjiga o svemu što ste želeli da znate o muzejima na otvorenom* u kojem se potpisuje 39 autora iz 18 zemalja sveta.

Konačno, kao rezultat navedenih aktivnosti, ali i onih koje ne spadaju u domen međunarodne delatnosti, Muzej je nominovan za Nagradu Živa za 2016.godinu, a nakon uspešnih predstavljanja na EMYA 2014. u Talinu i posebnog priznanja žirija EU Heritage Awards / EN Awards 2012.godine. ■

Vrhunac međunarodne saradnje u obliku platforme za razvoj ideja i praksi muzeja na otvorenom, konačno i same baštine, svakako predstavlja peti broj Međunarodnog zbornika Muzeji na otvorenom 2016 pod naslovom *Knjiga o svemu što ste želeli da znate o muzejima na otvorenom* u kojem se potpisuje 39 autora iz 18 zemalja sveta

Muzej na otvorenom „Staro selo“ u Sirogojnu predstavio se ove zime na konferenciji *Which Museums for the (European) Heritage of the 21st Century?* i prezentacijom *Heritage as Act(ion): Inevitable Challenge to the Public Adherence*, i to kolegama iz Luvra, Luvr Lensa, Muzeja Kej Branli, ICOM Evropa, The Best in Heritage

Na Sorboni

Revitalizacija nasleđa jugoistočne Evrope

Regionalna alijansa ICOM SEE održala u Beogradu prošle godine konferenciju i izabrala novo rukovodstvo

Tekst: Biljana Đorđević / Fotografije: Slavko Spasić, Aleksandar Joksimović

Regionalna alijansa ICOM za jugoistočnu Evropu (RA ICOM SEE) počela je da deluje kao radna grupa u okviru ICOM Evropa već 2006. iako je formalno osnovana 2008. godine. Formirana je sa ciljem da udruženi nacionalni komiteti ovog dela Evrope postanu ravnopravni i vidljiviji, pa samim tim i uticajni u međunarodnoj muzejskoj zajednici. Do sada se deset zemalja jugoistočne Evrope uključilo u njen rad: Albanija, Bosna i Hercegovina, Bugarska, Makedonija, Moldavija, Rumunija, Slovenija, Srbija, Hrvatska i Crna Gora. Okosnicu delovanja Alijanse čini projekat *Revitalizacija kulturnog i prirodnog nasleđa u regionu jugoistočne Evrope* koji se kontinuirano odvijao tokom deset godina. Proces rada na projektu i analiza napretka njegove realizacije prezentovani su na tri konferencije: *Stanje kulturnog i prirodnog nasleđa u regiji Balkana* (Kladovo, 2006), *Procena rizika kulturne i prirodne baštine u regionu Jugoistočne Evrope* (Niš, 2012) i *Rezultati revitalizacije kulturne i prirodne baštine u regionu Jugoistočne Evrope* (Beograd, 2016).

Konferencija koja je održana u Beogradu od 8. do 10. decembra 2016. godine na ALFA BK univerzitetu, bila je posvećena rezultatima postignutim tokom dosadašnjeg rada RA ICOM SEE, ali i formiranju smernica za da-

lji rad Alijanse i napredak u zaštiti nasleđa. U njenom radu učestvovalo je 49 stručnjaka iz sedam zemalja. Rad se odvijao u pet sesija: Naučno istraživački rad i nasleđe, Edukacija i obrazovanje, Zakonodavstvo i nasleđe; Nasleđe i društveni razvoj; Upravljanje nasledem, Zaštita kulturnog nasleđa; Zaštita prirodnog nasleđa i Dokumentacija nasleđa.

Zaključak Konferencije, ukratko, bio bi da je postignut vidan napredak u zaštiti nasleđa u regionu tokom proteklih deset godina, ali da se kao struka i dalje suočavamo sa brojnim izazovima. Učesnici su saglasni da su multidisciplinarnost, interdisciplinarnost i holistički pristup ključ za rešavanje do sada neprevaziđenih problema, kroz čvršće povezivanje stručnjaka koji se bave prirodnim i kulturnim nasledem uz uključivanje znanja iz oblasti nematerijalnog nasleđa i zaštite životne sredine u celokupni sistem zaštite nasleđa. Konferencija je iznedrila i nekoliko predloga koji će svakako biti dragocen putokaz u daljem radu Alijanse, među kojima treba istaći potrebu usmeravanja pažnje na temu zaštite arheoloških lokaliteta, industrijskog nasleđa, hortikulturnog nasleđa, novih pravaca razvoja interaktivnih muzeja, uključujući kulturni, kreativni, geo turizam kao obavezni vid prezentacije svega postignutog. ■

Izabran novi upravni odbor RA ICOM SEE za period 2017-2019.

Goranka Horjan, Hrvatska, predsednik
dr Tanja Roženberger, Slovenija, potpredsednik
dr Sarita Vujković, BiH, potpredsednik
prof. dr Biljana Đorđević, Srbija, sekretar
dr Sabina Veseli, Albanija
Melsi Labi, Albanija
Azra Bečevića Šarenkapa, Bosna i Hercegovina
Alexander Watts, Bugarska
prof. dr Mirella Decheva, Bugarska
mr Mileva Pejaković Vujošević, Crna Gora
Ana Ivanović, Crna Gora
Markita Franulić, ICOM Hrvatska
mr Gordan Nikolov, Makedonija
Rubinčo Belčeski, Makedonija
dr Sergiu Pana, Moldavija
Valeria Suruceanu, Moldavija
dr Dan Octavian Paul, Rumunija
dr Estera Cerar, Slovenija
dr Tijana Palkovljević Bugarski, Srbija

Uspešan početak saradnje

Imali smo privilegiju da budemo gosti kolega iz ICOM Rusija na najvećem muzejskom festivalu u Ruskoj Federaciji prošlog maja

Tekst i fotografije: Tamara Ognjević

InterMuzeum je najveća muzejska manifestacija u Ruskoj Federaciji, koja se organizuje pod pokroviteljstvom Ministarstva kulture RF od 1999. godine. Svakog maja 300 izabranih muzeja, kao i gosti iz inostranstva, predstavljaju strukovnoj, ali i kulturnoj javnosti u moskovskom „Manježu“ najbolje u muzejskoj produkciji. Jednim delom ova velika manifestacija jeste muzejski sajam, dok je u okviru pratećih programa i naučna konferencija, veliki centar za edukaciju muzealaca, mesto susreta i strukovne razmene, ali i komunikacije sa profesionalcima koji svojim aktivnostima doprinose unapređenju muzejske prakse.

InterMuzeum se završava svečanom dodelom najrazličitijih priznanja za prethodnu godinu – od nagrade za najbolji muzej do one za rad s volonterima, uključujući priznanja za kolektiv ili pojedinca koji je najviše doprineo međunarodnoj saradnji, kao i zahvalnice medijima koji su na naročit na-

čin ukazali na rad muzeja...

Prošle, 2016. godine, glavna tema XVIII InterMuzeuma je bila *Muzej bez granica. Društvena uloga muzeja u interkulturnom dijalogu*, a brojne aktivnosti koje su se u „Manježu“ odigravale u periodu 16-19. maja, podeljene u rad pet tematskih sekcija: 1) *Potencijali muzeja u sistemu društvene podrške: Strategije i mehanizmi interakcije*; 2) *Muzej i lokalna zajednica*; 3) *Muzej kao mesto dijaloga i razumevanja „drugih“*; 4) *Edukacija u muzejima* i 5) *Jezik muzeja: kako komunicirati s posetiocima*.

Potpredsednica ICOM Srbija, Tamara Ognjević, čiji je rad *Muzej i moderna komunikacija – Izazovi spektakla*, prihvaćen u redovnoj konferencijskoj proceduri XVIII InterMuzeuma, predložila je kolegama iz ICOM-a Rusije sa kojima sarađuje od 2014. godine, da razmotre mogućnost predstavljanja nove muzejske manifestacije u Srbiji *Muzeji Srbije, deset dana od 10 do 10*, te da se na taj

način uspostavi platforma za saradnju dva komiteta. Ruske kolege su s oduševljenjem prihvatile ovaj predlog i uputile poziv predsedniku ICOM Srbije, Slavku Spasiću, da bude gost InterMuzeuma 2016. Na taj način je omogućeno da jedan deo međunarodne muzejske javnosti bude obavešten i o radu ICOM Srbije i o najvećoj muzejskoj manifestaciji u našoj zemlji. Istovremeno, mi smo dobili dragocenu mogućnost da se upoznamo sa radom jednog dela ruskih muzeja, sagledamo izuzetno dobro osmišljenu manifestaciju nastalu u tesnoj saradnji sa državom koja ima jasno definisanu kulturnu politiku, ostvarimo kontakte s brojnim kolegama iz Rusije, ali i drugih zemalja (SAD, Britanija, Kina, Italija, Iran, Holandija, Belorusija, itd.). Ruske kolege su ispoljile veliko zanimanje za rad muzeja u Srbiji i probleme s kojima se srećemo, ali i želju da se međumuzejska saradnja proširi, unapredi i obogati, jer imamo mnogo toga što možemo jedni drugima da ponudimo. ■

Velika regionalna dinamika

Galerija Matice srpske je i prošle godine bila lider na međunarodnom planu kada je reč o srpskoj muzejskoj sceni. Od interesovanja za razvoj publike do uobičajenih aktivnosti vezanih za očuvanje i prezentaciju baštine

Piše: Daniela Korolija Crkvenjakov/ Fotografije: Galerija Matice srpske

Potpisivanje Protokola o saradnji sa Umetničko-istorijskim muzejom u Beču

U okviru međunarodnih aktivnosti Galerije Matice srpske razvijaju se paralelno regionalna saradnja sa susednim zemljama kao što su Mađarska i Rumunija i bilateralna saradnja sa Austrijom, Slovenijom i Italijom. Sve aktivnosti zasnovane su na Protokolima koji su potpisani sa vodećim muzejskim institucijama i u koje je uključen niz partnera, stvarajući multidisciplinarnu mrežu saradnje.

U toku je projekat *HearMe. Bringing youth and museums together*, koji se finansira iz programa Kreativna Evropa 2014–2020, čiji je cilj da se izgrade bolji odnosi između muzeja i mladih, kao i muzeja međusobno, da se osnaže kapaciteti muzejskih stručnjaka za razvoj programa za mlade, inkorporiraju napredne metodologije i modernizuju

muzejski programi namenjeni mladima.

Sa Budimskom eparhijom i njenim muzejom u Sentandreji u toku je višegodišnji projekat *Konzervacija, restauracija, rekonstrukcija i prezentacija ikonostasa Arse Teodorovića iz srpske crkve u Budimu (2013-2017)*, na kome rade konzervatori iz Galerije Matice srpske i Pokrajinskog zavoda za zaštitu spomenika kulture, a koji će se završiti izložbama u Novom Sadu i Budimpešti.

Izložbom restauriranih eksponata u renoviranim prostorijama Eparhijskog dvora u Temišvaru okončan je projekat *Konzervacija, restauracija i prezentacija umetničkog fonda eparhijskog dvora u Temišvaru (2013-2016)*, koju prati i publikacija grupe autora *Srpsko crkveno nasleđe u Rumuniji*.

Sa Umetničko-istorijskim muzejom u Beču su tokom 2016. godine realizovane izuzetne razmene iskustava u dve oblasti predviđene Protokolom o saradnji: muzejskoj edukaciji i konzervaciji i restauraciji. Radionice *Museum Educators Forum*, *Best practice KHM*, *Art Education* i *Tehnička fotografija u konzervaciji* privukle su brojne stručnjake iz Srbije i dobile odlične ocene. Program je realizovan uz značajnu podršku Austrijskog kulturnog foruma.

U saradnji sa regijom Umbrija, tokom 2016. godine potpisan je novi Protokol o saradnji u istraživanju, zaštiti i promociji kulturnog nasleđa i kulturnog i umetničkog stvaralaštva za period 2016–2018 i dogovorene su konkretne aktivnosti za nastavak saradnje. ■

Gozba za francusku publiku

Multimedijalna izložba *Gozba* održana u Kulturnom centru Srbije u Parizu u periodu februar - april 2016. godine privukla je pažnju brojne publike, ali i francuske stručne javnosti. Asocijacija stručnjaka za gastronomiju „Žan Flandren” dala je posebnu podršku izložbi iz Srbije

Tekst: Suzana Spasić/ Fotografije: Artis centar

Otvaranje izložbe
Gozba u Parizu

Multimedijalna izložba *Gozba* integralni je deo naučno-umetničkog projekta *Živeti prošlost – srpska srednjovekovna gastronomija*, koji već šest godina okuplja naučnike, umetnike, kulinare i druge kreativne ljude s ciljem da se istraži gastronomsko nasleđe i kultura obedovanja srednjovekovne Srbije.

Nastao kao plod pasije i radoznalosti istoričarke umetnosti i književnice Tamare Ognjević, projekat *Živeti prošlost* vremenom je prerastao u jedinstvenu sintezu nauke i umetnosti, budući da na autentičan način povezuje multidisciplinarna istraživanja i eksperimentalne rekonstrukcije sa umetničkim delima inspirisanim estetikom, temama i idejama iz prošlosti. Ove njegove kvalitete prepoznao je i Nacionalni komitet ICOM Srbija dodelivši mu ovog maja visoko priznanje za projekat 2016. godine

Prvi put izlagana u Galeriji nauke i tehnike Srpske akademije nauka i umetnosti

2014. godine u Beogradu, *Gozba* u Kulturni centar Srbije u Parizu donosi nova naučna saznanja, ali i nova umetnička dela čiji su autori Petar Anđelković (skulptura), Jasminka Bošković (aksesoar), Jelena Milošević (staklo), Olivera Milunović (svila), Marijana Oro (slikarstvo), Danijela Paunović (kostim), Ivana Rackov (keramika) i Radojka Samardžija (batik).

U realizaciji izložbe su pomogli brojni muzeji i srodne institucije (Narodni muzej u Beogradu, Muzej "Ras" u Novom Pazaru, Narodni muzej u Kruševcu, Prirodnjački muzej i CK "Gradac" iz Raške) kao i eksperti u oblasti gastronomije i vinarstva (Škola kuvanja "Il Primo", poslastičarnica "Vremeplov", vinarija "Despotika", etno-kuća "Čakmara").

Izložbu ne bi bilo moguće realizovati bez tehničke asistencije Fudeksa i Saveza Srba Francuske. Medijsku podršku su pružili Co-

lor Press Grupa, Avant Art magazine i Action Pro.

Gozba je organizovana pod pokroviteljstvom Ministarstva kulture i informisanja Republike Srbije i Nacionalnog komiteta Međunarodnog saveta muzeja (NK ICOM).

Posebnu podršku Artisovoj pariskoj izložbi je pružila asocijacija specijalista za evropsku gastronomiju "Žan Flandren", koja nosi ime jednog od najvećih istoričara hrane i kulture obedovanja u Evropi.

Otvaranju su prisustvovali predstavnici diplomatskog kora, ambasador Srbije pri UNESCO-u, Darko Tanasković, brojne kolege i druge ugledne zvaničnike. Izložbu je otvorila profesorka dr An-Katrin Rober Oglstin, koja je u to vreme obavljala funkciju generalne direktorke Međunarodnog saveta muzeja (ICOM), i gospodin Aleksandar Protić, federalni savetnik Francuske UNESCO federacije. ■

Jedinstveno izdanje u regionu

Međunarodni savet muzeja (ICOM) osnovan 1946. godine unutar Organizacije ujedinjenih nacija za obrazovanje, nauku i kulturu (UNESCO), pokrenuo je sopstveno glasilo *ICOM News Magazine* 1948. Reč je o ilustrovanom časopisu u boji na engleskom jeziku, obima do 24 strane, pisanom na popularan način i fokusiranom na teme i događaje od značaja za ICOM-ove aktivnosti. Na tragu ovog izdanja Nacionalni komitet ICOM Srbije je 2011. godine počeo da publikuje sopstveni časopis. Bila je to značajna novina budući da nijedan drugi nacionalni komitet u regionu ne izdaje ništa slično. Prva tri broja ovog godišnjaka, koji je redovno izlazio krajem decembra meseca u periodu 2011-2013, uređivao je Živojin Tasić (Narodni muzej Leskovac), u saradnji sa kolegicama Anom Panić (Muzej Jugoslavije), i Jelenom Tucaković (Etnografski muzej). Časopis je imao 44 strane i štampan je na papiru veće gramaže što je stvaralo utisak luksuznog izdanja. Sadržaj je bio isključivo na srpskom jeziku iako se logično nametala ideja da bi bar jedan njegov odabrani segment mogao da bude i na engleskom jeziku budući da je ICOM Srbije jedan od komiteta velikog internacionalnog tela.

Već u periodu 2014-2016, kada u svojstvu urednika časopis preuzima Olga Vasić (Prirodnjački muzej), a uređivački odbor bude znatno proširen (Marija Buić, Vera Bogosavljević Petrović, Jasmina Jakšić Subić, Marina Cvetković, Branislava Jordanović) časopis biva doslovno učtivo-rostručen na 162 strane, i u sadržinskom smislu postaje nepregledan. Gubi se predstava o izdavaču časopisa, budući da aktivnosti Nacionalnog komiteta bivaju marginalizovane, a prvobitna maglovita ideja o potencijalnom čitaocu definitivno postaje nejasna.

Kada je sredinom 2016. godine s velikim zakašnjenjem izašao broj 5, njegov obim je bio ukupno 186 strana, a tiraž s početnih 500 primeraka sveden na samo 150. Istovremeno, troškovi produkcije časopisa bili su najveći od trenutka kada je počeo da izlazi. Izvršni odbor ICOM Srbije je na temelju analize ovog izdanja, ali i nemogućnosti da postigne dogovor sa Uređivačkim odborom o neophodnim promenama kada je o časopisu reč, na vanrednoj skupštini održanoj oktobra 2016. predložio raspuštanje Uređivačkog odbora i kreiranje novog koncepta ovog, slobodno se može reći, jedinstvenog muzejskog izdanja u regionu.

Skupština NK ICOM-a je na redovnoj sednici 27. aprila 2017. prihvatila novi koncept časopisa koji podrazumeva izdanja na srpskom i engleskom jeziku, koji će izlaziti dva puta godišnje, u junu i decembru. Deo časopisa na srpskom jeziku ima 40 strana sa korikama, dok je engleski obima 20 strana. Časopis se i dalje štampa u punom koloru i formatu najslabijem onom ICOM News Magazine. Kao autor novog koncepta i novi urednik založila sam se da fokus časopisa primarno bude na aktivnostima Nacionalnog komiteta, dok bi druge teme od važnosti za domaću muzejsku zajednicu bile zastupljene samo u slučajevima kada je reč o izuzetnim međunarodnim aktivnostima i projektima od opšteg interesa. Časopis je ureden po sistemu rubrika, dobio je intervju i reportažu, a u njegovoj realizaciji je angažovan jedan broj profesionalnih novinara i fotografa. Cilj nam je da oblikujemo izdanje koje će se vremenom profesionalizovati i otvoriti prostor jedinstvenoj muzejsko-novinarskoj školi, te biti pokretač procesa kvalitetnije i neuporedivo dinamičnije komunikacije na relaciji muzeji – najšira kulturna publika u zemlji i inostranstvu. Naposljetku, ne treba smetnuti s uma da je primarna funkcija ovog izdanja da se aktivnosti Nacionalnog komiteta vide podjednako dobro u zemlji, regionu, ali i na međunarodnoj muzejskoj sceni. Naime, Nacionalni komitet broji oko 250 individualnih i 13 institucionalnih članova, dok naša matična asocijacija, prema poslednjoj evidenciji Generalne konferencije u Milanu, ima 35.000 članova u 136 zemelja sveta. Potencijalni čitaoci časopisa ICOM Srbija su i članovi Regionalne alijanse ICOM SEE čiji smo osnivači, a taj komitet čini nekoliko hiljada kolega i više desetina uglednih institucija na području jugoistočne Evrope.

Ovde ne pominjemo širu kulturnu javnost s kojom najneposrednije komuniciramo tokom manifestacije *Muzeji Srbije, deset dana od 10 do 10*, a koja predstavlja veliko, potencijalno čitalačko telo. Pokrećući novi koncept časopisa Nacionalni komitet razmišlja i u tom pravcu, jer muzeji treba da budu lideri u komunikaciji, baš kao i u edukaciji i kreiranju kulturne politike.

Tamara Ognjević

ICOM Srbija

IZDAVAČ

NK ICOM SRBIJA

ODGOVORNI UREDNIK

Slavko Spasić

UREDNIK IZDANJA

Tamara Ognjević

SARADNICI U OVOM BROJU

Jelena Banjac, Boris Bilenkij, Bojana Bogdanović, Zorana Drašković, Biljana Đorđević, Milica Đukić, Višnja Kisić, Daniela Korolija Crkvenjakov, Nina Krstić, Nikola Krstović, Živojin Manojlović, Milojko Milićević, Sonja Milićević, Milena Milošević Micić, Tijana Palkovljević Bugarski, Anita Radeta, Majda Sikošek, Suzana Spasić

PREVOD NA ENGLLESKI

Stela Spasić

KOREKTURA

Biljana Đorđević

PREPRESS

Predrag Ilić

KONTAKT

Nacionalni komitet ICOM Srbija
Trg Republike 1a
Beograd/Srbija
icom.srbia@gmail.com
<http://network.icom.museum/icom-serbia>

ŠTAMPA

Telekom printing centar
Beograd/Srbija

TIRAŽ

500

NASLOVNA STRANA

Nepoznati autor (škola Konstantina Danila), Amor iza zavese, oko 1840, ulje na platnu, Narodni muzej Pančevo

Sadržaj ovog broja časopisa je odobrio Izvršni odbor Nacionalnog komiteta ICOM Srbije

ISSN 2217-7531

© ICOM Serbia 2017

POKAŽITE SVOJU ZBIRKU, A DA VAS NE BOLI GLAVA

Upravo prema Vašem zahtevu i Vašoj meri napravićemo:

- Dobru izložbenu vitrinu, čak i sa kontrolisanom atmosferom, prema zahtevima konzervatora
- Funkcionalni izložbeni pano, prilagođen zahtevima dokumenata koji se izlažu
- Ramove za brzo izlaganje plakata - 22 različita tipa
- Čak i vitrinu za snove. Na Vašu i našu radost.

O NAMA

Već 25 godina ŠEVA je profesionalni proizvođač opreme za unapređenje komunikacije i prodaje.

Svu našu energiju smo investirali u ostvarenje jednog cilja:

Kako Vaša zbirka da bude prikazana na efektan, estetski dopadljiv i ekonomičan način?

Da postignemo taj cilj, sa svojim klijentima ostvarujemo dobru komunikaciju.

Zbog Vaših zbirki razvili smo mnogo tehničkih rešenja i proverili ih u praksi.

I sada, kada se posle 25 godina, osvrnemo

- za nama je više hiljada kvalitetno odrađenih projekata;
- pored nas je preko hiljadu zadovoljnih klijenata;

VI STE ISPRED NAS!

Када Вам нешто треба...
Само нам реците!

Ševa d.o.o. - Novi Sad | Školska 44, 21203 Veternik
Tel. 021 822 900 | Faks: 021 823 095 | Mob: 063 512 823
office@seva.co.rs | www.seva.co.rs

Kunsttrans.
Fine Art Transport.
Art Depot.
Art Handling.
Art Packing.

> local
> regional
> worldwide

+381 63 38 07 10
request@kunsttrans.com

kunsttrans.com

